

Громадська думка про правотворення

Інформаційно-аналітичний бюлетень на базі оперативних матеріалів /

№ 16 (52)
(жовтень 2013 р.)
ЗМІСТ

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС.....	3
Н. Порватова, власкор НЮБ НБУВ,.....	3
Я. Маленко, бібліограф I кат. НЮБ НБУВ.....	3
Нова спроба узаконення ріелторської діяльності.....	3
О. Саморукова, провід. бібліограф НЮБ НБУВ.....	8
До проблеми безпеки харчових продуктів.....	8
Н. Порватова, власкор НЮБ НБУВ.....	14
Поліглоти зі шкільної лави: «підводні камені» запровадження вивчення другої іноземної мови.....	14
С. Полтавець, старш. наук. співроб. НЮБ НБУВ, канд. політ. наук.....	18
«Електронний суд» – вимога часу чи економічна доцільність?.....	18
О. Бусол, старш. наук. співроб. СІАЗ НБУВ, канд. юрид. наук.....	21
Прояви корупції в системі охорони здоров'я України за даними журналістських розслідувань.....	21
Г. Булахова, мол. наук. співроб. НЮБ НБУВ.....	34
Доступ до публічної інформації – стан і перспективи в Україні.....	34
А. Блажкевич, наук. співроб. НЮБ НБУВ, канд. іст. наук.....	38
Безпека журналіста в сучасному суспільстві.....	38
Vox populi.....	40
І. Терещенко, мол. наук. співроб. СІАЗ НБУВ.....	40
Кияни хочуть виборів. Слово за політиками.....	40
ПРАВО: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА.....	42
О. Єфімов, доцент кафедри цивільного і трудового права Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана, кандидат юридичних наук.....	42
О. Домашенко, адвокат.....	42
Верховний Суд України: огляд «свіжої» судової практики.....	42
ЩОДЕННИК БЛОГЕРА *.....	46

Шановні друзі і колеги!

*Прийміть щирі вітання з нагоди професійного свята –
Дня юриста!*

*Високих вам досягнень у професійній діяльності, плідної роботи та
подальших успіхів у зміцненні законності та правопорядку.*

*Нехай ваші зусилля будуть винагороджені повагою, довірою і
вдячністю громадян, впевненістю у надійному і справедливому
захисті, а ваш високий професіоналізм нехай допомагає вам і
надалі лишатися на висоті вимог нашої доби!*

*Щиро зичимо вам здоров'я, добробуту, щастя й удачі, життєвої
насаги та нових здобутків у професійній і громадській діяльності!*

***З повагою і найщирішими побажаннями,
колектив Національної юридичної бібліотеки
та Служби інформаційно-аналітичного забезпечення органів
державної влади НБУВ***

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

Н. Порватова, власкор НЮБ НБУВ,

Я. Маленко, бібліограф I кат. НЮБ НБУВ

Нова спроба узаконення ріелторської діяльності

Ринок нерухомості останнім часом у нашій країні бурхливо розвивається, ріелтори стали постійними учасниками проведення угод з нерухомістю, їхніми послугами користуються практично всі учасники ринку, навіть попри власне бажання, адже купити чи орендувати квартиру у власника майже неможливо, всю ініціативу перехопили ріелтори.

Професія «ріелтор» в Україні існує вже два десятки років, але до цього часу не регульована законом. При такому розвиненому ринку нерухомості, як зараз, це здається абсурдним як з юридичної, професійної точки зору, так і з життєвої. На сьогодні ріелтером може бути будь-яка людина, яка може відкрити будь-яку фірму з надання інформаційних послуг, тобто консультування, при цьому практично жодної відповідальності за свою діяльність вона не несе.

«На сьогодні ріелторська діяльність провадиться як “підприємницька діяльність з надання інформаційних послуг”. Однак ця сфера пов’язана із серйозними фінансовими і майновими питаннями, в Україні жодним чином не регулюється і не контролюється з боку держави. Тобто споживачі ріелторських послуг не застраховані від так званих “сірих” ріелторів і використання шахрайських схем у заволодінні чужим майном, що негативно позначається як на рівні захисту прав та законних інтересів споживачів ріелторських послуг, так і в цілому на розвитку ринку нерухомості», – наголосив директор Департаменту державної регуляторної політики та розвитку підприємництва Мінекономрозвитку І. Шевердін [1].

Міжнародна практика показує, що посередницька діяльність в операціях з нерухомістю в більшості країн суворо регламентована. Ріелторські послуги підлягають ліцензуванню, споживач цих послуг на законодавчому рівні захищений від отримання неякісних послуг, оплата послуг ріелтора є законодавчо фіксованою, а її отримання контролюється державними органами.

Наприклад, неліцензована ріелторська діяльність в Австрії заборонена законом. Ліцензії на цей вид діяльності видають і в Італії, і в країнах Бенілюксу, Туреччині, Єгипті. У США Національна асоціація ріелторів складається з приватних брокерів, які отримали ліцензії на свою діяльність. Вони працюють у компаніях, але при цьому несуть персональну відповідальність за дотримання законодавства та якості наданих послуг.

У Фінляндії в агентстві нерухомості хоча б один працівник повинен мати таку ліцензію. По-перше, без ліцензії не відкриєш своє агентство. По-друге, це статус. Для клієнта – це показник професіоналізму, досвіду і надійності. Для роботодавця – важливий аргумент при виборі працівника.

Як зазначили експерти, закон про впорядкування ріелторської діяльності давно очікуваний і в нашій державі – і споживачі потерпають від неякісних послуг і неможливості поскаржитися на це, та й ріелтори страждають від недобросовісної конкуренції.

В Україні вже неодноразово робилися спроби законодавчого врегулювання ріелторської діяльності. Зокрема, Верховна Рада в червні 2007 р. не підтримала законопроект № 3499 «Про ріелторську діяльність», спрямований на регулювання на законодавчому рівні ріелторської діяльності на ринку нерухомості країни, розроблений народним депутатом Партії регіонів І. Прасоловим (з 24 грудня 2012 р. міністр економічного розвитку і торгівлі України).

Після цього І. Прасолов 7 липня 2011 р. зареєстрував у парламенті новий законопроект № 8781 «Про ріелторську діяльність», концептуальною відмінністю якого від попереднього однойменного законопроекту була його орієнтованість, насамперед, на захист прав споживачів ріелторських послуг. Однак документ був розкритикований як такий, що був розроблений безпосередньо під громадську організацію «Ріелторська палата України», якій відводилася роль регулятора ринку.

Водночас Президент України В. Янукович у листопаді 2011 р. доручив Прем'єр-міністру М. Азарову до 30 січня 2012 р. забезпечити підготовку та внесення на розгляд Верховною Радою законопроекту про ріелторську діяльність. У липні 2012 р. міністерство подало законопроект, однак документ був відхилений урядом.

У цьому році зроблена чергова спроба узаконити діяльність ріелторів. 8 серпня 2013 р. на офіційному сайті Міністерства економічного розвитку та торгівлі України був опублікований проект закону «Про особливості здійснення провадження ріелторської діяльності».

Як зазначено в пояснювальній записці до законопроекту, відсутність належного законодавчого регулювання ріелторської діяльності, як окремого виду господарської діяльності, щодо надання послуг, пов'язаних із вчиненням правочинів з нерухомістю, призводить до того, що досить часто ріелторською діяльністю займаються так звані «сірі» чи «чорні» ріелтори, що діють напівлегально. Все це негативно відображається як на рівні захисту прав та законних інтересів споживачів ріелторських послуг, так і в цілому на ринку нерухомості.

«Розроблений документ буде встановлювати правові, економічні та організаційні засади в цій сфері. Він підготовлений з урахуванням прогресивної міжнародної практики. Прийняття закону дасть змогу визначати належний рівень професійної діяльності учасників ринку ріелторських послуг, надійніше захищати права і законні інтереси споживачів цих послуг», – підкреслив директор департаменту державної регуляторної політики та розвитку підприємництва Мінекономрозвитку І. Швердін.

Згідно із законопроектом, для того, щоб стати ріелтором, громадянин України або ж іноземець, який перебуває на території України на законних

підставах, повинен мати вищу освіту, володіти державною мовою, а також пройти навчання за програмою підготовки з питань здійснення ріелторської діяльності або стажування протягом одного року в складі ріелторської контори, а потім скласти кваліфікаційний іспит. До того ж ріелтори будуть зобов'язані не рідше одного разу на три роки підвищувати кваліфікацію.

Після цього ріелтор отримує кваліфікаційне свідоцтво, і його реєструють у Державному реєстрі ріелторів та суб'єктів ріелторської діяльності. У законопроекті передбачається, що Мінекономрозвитку формує та веде держреєстр ріелторів. У нього повинна бути внесена інформація про фахівців у цій галузі, як тих, що працюють у компаніях, так і тих, хто працює самостійно. Доступ до цього реєстру буде цілодобовим і безкоштовним, як і до будь-якого іншого сайту.

Також законопроект передбачає, що надавати ріелторські послуги зможуть тільки ті, хто внесений до цього реєстру. Підготовку фахівців на ринку нерухомості будуть здійснювати тільки ті установи, які уклали відповідні договори про співпрацю з міністерством.

Згідно із законопроектом, ріелтору забороняється працювати в ріелторській організації і одночасно проводити ріелторську діяльність як фізичній особі-підприємцю. За порушення цієї вимоги кваліфікаційне свідоцтво ріелтора можуть анулювати. Крім того, ріелтор повинен перед початком своєї діяльності укласти договір страхування цивільно-правової відповідальності.

Плата за послуги теж фіксуватиметься. Запропоновано встановити розмір максимальної оплати за послуги ріелторів на рівні 3 %, залежно від вартості нерухомості. При цьому сума винагороди, відповідно до законопроекту, повинна бути вказана в акті про надання таких послуг.

За невиконання або неналежне виконання умов договору про надання ріелторських послуг, у тому числі за недостовірну інформацію про об'єкт нерухомості або його власників відповідно до умов договору і закону суб'єкти ріелторської діяльності і агенти несуть цивільно-правову, адміністративну і кримінальну відповідальність. При цьому передбачається, що дія законопроекту не поширюється на правовідносини, пов'язані з відчуженням нерухомого майна, що є державною, комунальною власністю, загальною власністю держави і територіальних громад; відчуженням нерухомого майна відповідно до законодавства про приватизацію; а також на операції з нерухомістю (продаж, купівля, оренда та ін.), які здійснюються власниками або користувачами такого майна самостійно.

Зміст оприлюдненого проекту закону України «Про особливості провадження ріелторської діяльності» викликав глибоке розчарування Асоціації фахівців з нерухомості України (АФНУ).

Щоб не допустити законодавчих перекосів і можливої монополізації сфери нерухомості, члени АФНУ звернулися з відкритим листом до Президента, уряду, народних депутатів України, громадськості, у якому було зазначено, що до розробки даної версії закону не залучалися громадські організації та гравці ринку, а також те, що жорстке адміністрування з боку

держави йде врозріз як з європейським досвідом, так і з офіційним курсом України на дерегуляцію економіки.

Президент АФНУ О. Бондаренко прогнозує серйозні дискусії щодо питання методів і способів формування Ріелторської палати, що буде практично регуляторним органом, та щодо прав і обов'язків ріелтора. «Еволюційним кроком» у формуванні Ріелторської палати в АФНУ називають зменшення впливу держави – у неї усього лише 33 % голосів, 67 % – у професіоналів: «держоргани не зможуть домінувати, але при цьому буде чути голос держави при ухваленні рішень», говорить президент АФНУ О. Бондаренко.

Водночас в асоціації наголошують, що розроблений Мінекономрозвитку законопроект істотно підвищує витрати ріелторів на провадження професійної діяльності з одночасним обмеженням їх доходу – і таким чином порушує конституційне право на здійснення підприємницької діяльності; покладає на ріелторів розширений перелік обов'язків без надання відповідних прав щодо їх виконання – і у такий спосіб обмежує умови для здійснення фахівцями з нерухомості конституційного права на працю; мінімізує права і повноваження ріелторів у здійсненні професійного самоврядування – і тим самим звужує їх конституційне право на захист своїх професійних прав і свобод шляхом об'єднання в громадські організації.

На думку переважної частини експертів, від прийняття такого закону виграти можуть тільки «сімейні» ріелтори. Водночас ані кінцевий споживач, ані держава змін не помітять. Споживача цікавлять три речі: якісне обслуговування, вартість послуг і гарантія безпеки операції. Що ж до гарантії безпеки операцій, навіть із прийняттям даного закону ріелтор не зможе проводити будь-які перевірки. Щоб це відбулося, потрібно вносити зміни до інших законів.

Експерти вважають, наявність обов'язкових вимог до професії ріелтора змусить багатьох відмовитися від роботи. На сьогодні додатковим заробітком для багатьох студентів є саме робота ріелтора, через відсутність вищої освіти продовжувати свою роботу стане неможливим. Унаслідок цього велика кількість ріелторів, які мають достатні клієнтські бази, підуть у тінь, і новий Закон ніяким чином не буде їх стосуватися.

«Як на мене, цей закон тільки створюватиме проблеми для тих, хто нормально, легально працює на цьому ринку. А ті, 80–90 %, що працюють у тіні, працюватимуть так і надалі. Цікаво, хто їх каратиме, податкова бігатиме і шукатиме, хто працює нелегально?» – зазначає віце-президент Асоціації фахівців з нерухомості, голова львівського регіонального відділення АФНУ Є. Міщанчук.

Нічого доброго не обіцяє і обмеження комісійних на рівні не більше 3 % від суми угоди. Адже сьогодні цей показник плаває в межах 2–2,5 %. І якщо на сьогодні у клієнта є можливість торгуватися і знаходити ріелтора «по кишені», то після введення обмеження всі будуть працювати саме за вказані 3 %. До того ж така пропозиція законопроекту ставить питання: як бути в тих випадках, коли ріелтор надає консультаційні послуги без

прив'язки до якого-небудь об'єкта нерухомості?

З висловленими аргументами погоджується глава Ліги експертів С. Бовсуновська: «Якщо раніше з ріелтором можна було поторгуватися і при терміновому продажі трохи збити ціну, тепер, коли буде встановлено 3 %, ніхто спускати планку нижче не буде».

Старший менеджер відділу консультаційних послуг у сфері нерухомості ЕУ в Україні С. Кекух також вважає, що спроба обмежити винагороду ріелтора може погіршити мотивацію і якість сервісу. Крім того, контроль даної норми при оренді нерухомості також виявиться складним, вказує він. На думку експерта, запропонований законопроект виводить на перший план вимоги не до професійних якостей ріелторів, а до чіткості документів і відповідністю тим чи іншим стандартам. Наприклад, документ передбачає навчання майбутніх ріелторів, але в той же час його можна замінити стажуванням у ріелторській компанії, що дає їм різний рівень кваліфікації. Корисний міжнародний досвід, який міг би лягти в основу діяльності ріелторів, у проекті згадується лише побіжно, нарікає С. Кекух.

У експертів також виникає багато питань, щодо навчання та ліцензування ріелторів. «Хто буде визначати перелік дисциплін, хто буде там викладати? Навіщо це взагалі? Це не той ринок, який потребує відповідних фахівців. Завтра люди перестануть користуватися послугами ріелторів, і ринок помре», – зазначив віце-президент Асоціації ріелторів А. Пилипчук.

На переконання експерта, встановлення планки, відповідних умов, влаштування екзаменів ні до чого доброго в корумпованій країні не приведе. Різкий перехід до обов'язкової сертифікації ріелторів відкриє шлях до створення нових корупційних схем на даному ринку, а ймовірність того, що ставати ріелторами будуть «по-чесному» дуже низька. Натомість, як повинні працювати ріелтори, переконує фахівець, визначають організації, і, відповідно, клієнт сам вибирає, до кого звернутись.

При цьому держава не отримає ніяких додаткових надходжень до бюджету, вважають фахівці. «Справа в тому, що договори на комісію офіційно ніхто проводити не буде. А значить, і не буде бази для оподаткування. В Україні вже давно безуспішно намагаються контролювати ринок оренди квартир. Але поки що збори сплачують лише ті, кому це подобається, інші 90 % працюють у тіні», – пояснює експерт консалтингової компанії SV Development С. Костецький.

У цілому прийняття подібного законопроекту є позитивним, а виходячи з міжнародно-правового досвіду, його втілення в реальність по суті є навіть необхідним, оскільки ринок ріелторських послуг має бути відкритим і захищати права споживачів. Ухвалення галузевого закону повинно сприяти створенню рівних конкурентних умов для розвитку ринку нерухомості шляхом установаження єдиних норм і правил надання ріелторських послуг, а також через запровадження саморегулювання, де позитивний ефект буде відчутний на рівні держави: починаючи із збільшення грошових надходжень від ріелторської діяльності і закінчуючи поліпшенням іміджу країни в цій сфері.

Наразі проект закону розміщено на сайті Мінекономрозвитку для громадського обговорення. Для роз'яснення всіх незрозумілих і спірних моментів, що є «каменем спотикання», передусім, у професійному ріелторському середовищі організовано Всеукраїнський інтернет-форум, запланований на 15–22 жовтня, де всі бажаючі зможуть висловити своє бачення стосовно цього закону, а АСНУ у свою чергу дасть відповіді на всі питання.

Експерти й фахівці закликають продумано підійти до обговорення цього законопроекту, адже він не досконалий. На думку ж пересічних українців, краще закон, навіть якщо він недосконалий, ніж повне беззаконня, яке ми спостерігаємо нині.

О. Саморукова, провід. бібліограф НЮБ НБУВ

До проблеми безпеки харчових продуктів

Кабінет Міністрів України зареєстрував у парламенті проект закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо безпечності харчових продуктів» № 3102.

Як наголошується в пояснювальній записці до законопроекту, метою його розробки є нормативно-правове забезпечення перерозподілу повноважень між органами виконавчої влади (Міністерством аграрної політики та продовольства України й Міністерством охорони здоров'я України, Державною ветеринарною та фітосанітарною службою України і Державною санітарно-епідеміологічною службою України) щодо формування політики та здійснення державного нагляду у сфері безпеки та якості харчових продуктів, а також приведення законодавчих актів України у відповідність із Конституцією України в частині перерозподілу повноважень між Президентом України і Кабміном у зв'язку з проведенням адмінреформи, а також до законів України «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади».

З цією метою проектом закону України пропонується внесення змін до 13 законодавчих актів України. «Проект закону погоджено з Держслужбою з питань регуляторної політики, Міністерством охорони здоров'я, Міндоходів, Мін'юстом, Мінфіном і Держмитницею, – пише в пояснювальній записці глава Держветслужби В. Горжеев. – Метою закону є вдосконалення системи держконтролю у сфері безпеки харчових продуктів з урахуванням вимог ЄС».

У пояснювальній записці до законопроекту № 3102 зазначається, що запропоновані зміни уточнюють і деталізують поняття «безпечний» і «небезпечний продукт», визначають критерії, які використовуються для їх оцінки, уточнюють обов'язки щодо впровадження системи НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Point), щодо простежуваності і ведення записів і т. ін. Також пропонується відмовитися від використання декларації

виробника як застарілого елемента системи контролю.

У зв'язку з проведенням адмінреформи, розпочатої Президентом України, пропонується змінити положення, що визначають функції, завдання і компетенцію органів виконавчої влади у сфері контролю за безпекою харчових продуктів. Крім того, пропонується уточнити та посилити відповідальність виробника й посадових осіб за порушення їхніх обов'язків, визначених законодавством про безпеку харчових продуктів. У зв'язку з цим пропонується доповнити Кримінальний кодекс України та Кодексу про адміністративні правопорушення новими положеннями.

Так, законопроектом передбачено адміністративну відповідальність за порушення вимог законодавства про отримання документів дозвільного характеру, обов'язкового повідомлення або реєстрації у сфері безпеки харчових продуктів.

У свою чергу, законопроектом пропонується запровадити адміністративну відповідальність за порушення вимог щодо безпеки харчових продуктів, а саме за:

- введення в обіг неправильно маркованих харчових продуктів;
- порушення вимог щодо забезпечення простежуваності;
- обіг непридатних харчових продуктів, а також харчових продуктів, дата «вжити до» або термін придатності яких минули;
- порушення вимог нормативно-правових актів щодо гігієнічних вимог до харчових продуктів, у тому числі допущення до процесу виробництва та/або обігу харчових продуктів осіб, які мають протипоказання до роботи з харчовими продуктами і присутність яких на робочому місці може викликати виробництво та/або обіг небезпечних харчових продуктів;
- обіг харчових продуктів, які є шкідливими для здоров'я людини;
- невиконання обов'язків із впровадження на потужностях постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи аналізу небезпечних чинників та контролю в критичних точках;
- невиконання обов'язків з відкликання чи вилучення з обігу харчових продуктів, які є небезпечними;
- порушення параметрів безпеки щодо об'єктів санітарних заходів.

Відповідно до законопроекту різні порушення в цій сфері тягнуть солідні штрафи. Останні можуть накладатися на фізичних осіб і ще більшого розміру – на відповідальних посадових осіб.

Також законопроектом пропонується доповнити Кримінальний кодекс України новою статтею і ввести кримінальну відповідальність за обіг небезпечних харчових продуктів, вживання яких заподіяло легке, середньої тяжкості й тяжке тілесне ушкодження.

Зокрема, якщо вживання небезпечних харчових продуктів спричинить легкі тілесні ушкодження хоча б у однієї людини, виробникам загрожують штраф від 3825 до 6290 грн, громадські роботи до 240 годин або виправні роботи строком до року. Більш істотний збиток здоров'ю людини тягне за собою засудження строком до двох років або ув'язнення до п'яти років. Смерть потерпілого загрожує 10-річним терміном. Найбільший штраф (270

неоподатковуваних мінімумів або 4590 грн) може накладатися за виготовлення продуктів без дозволів або з невідкликання або невилучення з обігу посадовими особами небезпечних харчових продуктів. Раніше штрафи за такі порушення не перевищували 1700–3400 грн.

Ця тема набула широкого обговорення серед експертів, виробників та споживачів. Усі погоджуються з тим, що потрібно навести лад у харчовій сфері, тому законопроект про посилення вимог до виготовлення харчових продуктів підтримали експерти.

Так, прес-секретар Держветслужби А. Осадчий заявив, що законопроект був готовий ще два роки тому, але його так і не змогли розглянути. Тепер він сподівається, що цього разу його приймуть. «Ми підтримаємо цей законопроект. Так ми продовжимо гармонізувати наше законодавство з європейським. Крім того, випадки отруєння неякісними продуктами в Україні частішають», – заявила голова Комітету ВР з питань охорони здоров'я Т. Бахтєєва.

У рекомендаціях щодо вдосконалення законодавства України у сфері використання харчових добавок і штучних підсолоджувачів у продуктах харчування, розроблених на основі дослідження, проведеного аналітичною групою Da Vinci AG, він звертає увагу на аспекти законодавства України у сфері харчових добавок, які систематично порушуються виробниками продуктів харчування, що вимагає введення жорстких санкцій щодо порушників.

Так, наприклад, у країні офіційно дозволено використання 13 добавок-підсолоджувачів, проте реально на ринку використовується близько 20, причому сумнівної якості. Водночас серед дозволених підсолоджувачів, чотири – аспартам, цикломат, ацесульфам калію і сукралоза – можуть, як показують наукові дослідження, завдати істотної шкоди здоров'ю людини. Крім того, за словами А. Колпакова, в Україні норми вмісту харчових добавок-підсолоджувачів у продуктах харчування регламентуються тільки в деяких випадках, у той час як у США, ЄС та країнах арабського світу їх використання або чітко обмежене, або заборонене зовсім.

У зв'язку з цим А. Колпаков вважає, що Україні потрібен єдиний закон про харчові добавки й посилення санкцій щодо імпортерів і продавців офіційно не дозволених у країні харчових добавок та обмеження використання підсолоджувачів у продуктах харчування.

Експерт виступає за донесення інформації до споживача, формування знання споживача щодо того, які харчові добавки шкідливі, які – безпечні, які – шкідливі при термічній обробці. «У першу чергу – знання. Якщо не буде закону, воно допоможе українському споживачеві», – наголошує він.

Експерти вважають законопроект про посилення покарання за виготовлення небезпечних харчових продуктів вигідним бізнесу й споживачам і виступають за його прийняття.

«Тут ніяких “за” чи “проти” бути не може. Якщо товар фальсифікований, потрібно шукати винних і карати. Посилення покарання – правильний крок», – вважає провідний науковий співробітник

Нацуніверситету харчових технологій Г. Дмитрівська. «Після набуття законом чинності зменшиться число контролюючих органів до двох: один буде відповідати за громадське харчування, інший – за інші продукти, – пояснив директор Ліги виробників харчових продуктів Г. Кузнецов. – По-друге, зменшиться кількість дозвільних документів. Це вигідно як бізнесу, так і споживачам, оскільки всі дозвільні папірці коштують грошей».

А от частина споживачів з насторогою ставляться до нововведень. Штрафами нечесних підприємців не налякати, – вважають споживачі та додають, що виробники будуть підвищувати ціну на продукти, свого вони не втратять. А також зросте розмір хабарів і «відкатів».

Закон не змінить якість продуктів, які ми вживаємо, необхідно вводити комплексні заходи для спрощення дозвільної системи та створити один орган контролю якості продуктів. Але для початку треба встановити Стандарт продукції, наголошують скептики.

Оптимісти ж покладають надії на підписання Угоди про асоціацію з ЄС, що допоможе Україні у вирішенні питання безпеки та якості продуктів харчування. Так, найближчим часом в Україні може бути введена обов'язкова у Євросоюзі, а також у ряді інших країн, зокрема в Канаді, Австралії та Японії, система контролю якості продуктів харчування НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Point) – комплексного аналізу ризиків та небезпечних факторів у виробництві продуктів харчування.

Відповідно до системи НАССР запроваджується принцип відстеження. Він означає, що виробникам доведеться вести суворий облік того, яку сировину вони купують і кому продають свою продукцію. Ці дані будуть об'єднані в єдину базу, що дасть можливість швидко відстежити розповсюдження неякісної продукції.

На думку учасників ринку, ця ініціатива допоможе впоратися з фальсифікатом. «У цій сфері давно потрібно навести порядок. Якщо виробник інвестує у виробництво, то він повинен потурбуватися і про якість продукції – такі інвестиції завжди окупляться. Тим більше якщо ми йдемо у Європу, то повинні перейти на таку систему контролю якості», – заявив голова Союзу птахівників України А. Бакуменко. «Нинішня система сертифікації не захищає від неякісної продукції – завжди можна домовитися. НАССР робить контроль більш прозорим, а жорстка система штрафів повинна стати перепорою для недобросовісних виробників», – погоджується з ним голова асоціації «Укркондпром» А. Балдинюк.

Також за посилення норм і державний контроль використання харчових добавок виступає керуючий партнер аналітичної групи Da Vinci AG А. Колпаков.

Європейські нормативи фахівці рекомендують до запровадження і в галузі використання харчових добавок і штучних підсолоджувачів, про що йшлося на засіданні круглого столу «Україна – Європа. Світовий досвід для законодавчого регулювання використання підсолоджувачів та харчових добавок в Україні».

Регламенти використання штучного підсолоджувача аспартаму слід

переглянути з огляду на дані останніх наукових досліджень на тваринах, які довели канцерогенність цієї речовини, заявив доктор медицини, науковий директор Центру дослідження раку Чезаре Мальтоні Інституту Рамаццині (Італія) М. Соффрїтті.

«На підставі результатів наших досліджень, а також досліджень групи науковців з Гарварду, ми вважаємо, що необхідно переглянути існуючі регламенти використання аспартаму», – сказав М. Соффрїтті.

Адже всі дослідження, які були проведені на тваринах, засвідчили, що вживання аспартаму призводить до зростання захворювань на лімфому/лейкемію та пухлинних уражень.

На думку М. Соффрїтті, у недалекому майбутньому це може стати дуже серйозною проблемою для людства, оскільки такі небезпечні хвороби, як рак, синдром Альцгеймера та Паркінсона найчастіше пов'язані з проникненням в організм фізичних або хімічних агентів, які їх викликають.

За зміну існуючого регламенту виступає і народний депутат Г. Бобов (фракція Партії регіонів). «Подавши у березні свій законопроект (“Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо заборони ввезення та використання деяких харчових добавок)”, № 2643. – Ред.), я зіткнувся із серйозним тиском з боку виробників, які пропонують і надалі широко використовувати в Україні харчові добавки, шкідливість яких доведена, а застосування заборонене або обмежене деякими країнами світу», – сказав Г. Бобов.

Він розповів, що законопроект містить чотири основні принципи. По-перше, імпорт підсолоджувачів на територію України має бути заборонений.

По-друге, використання дозволених підсолоджувачів у звичайних продуктах харчування має бути заборонене.

По-третє, усі наразі дозвалені в Україні підсолоджувачі можуть використовуватися при виробництві продуктів для спеціального дієтичного харчування й функціонального дитячого харчування за наявності відповідного дозволу МОЗ.

І по-четверте, для таких товарів слід запровадити спеціальне маркування. Згідно з документом, інформація про харчові добавки повинна займати не менше 15 % зовнішнього боку етикетки. «Це робиться для того, щоб людина, якій потрібен дієтичний продукт, відразу знайшла його серед інших товарів. Окрім того, це потрібно для того, щоб попереджаючий напис, наприклад про те, що аспартам не рекомендований дітям до семи років, вільно читався покупцем, бо сьогодні такий напис, якщо він є, можна роздивитися тільки під мікроскопом», – зазначив автор законопроекту.

Депутат наголосив, що Україні потрібне нове законодавство про харчову безпеку, і ухвалення даного законопроекту стане лише першим законодавчим кроком до його формування.

На думку експертів, після гармонізації законів українська сільгосппродукція зможе вийти на новий перспективний ринок Європи.

Насамперед, на переконання аналітиків, необхідно адаптувати законодавство у сфері якості та безпеки агропродукції. Державна

ветеринарна та фітосанітарна служба, за європейським прикладом, повинна контролювати безпеку харчових продуктів за принципом «від поля до столу».

Як повідомив аналітик аграрних ринків Р. Швець, робота над гармонізацією законодавства почалася ще минулого року. Така оперативність, на переконання експерта, свідчить про те, що Мінагрополітики покладає великі надії на Угоду про асоціацію з ЄС. За умови його підписання експорт українських сільгосптоварів може збільшитися в десятки разів.

На думку експерта аграрного бізнесу А. Китаєва, питання безпеки та якості продуктів харчування на сьогодні є одним із пріоритетів у міжнародній торгівлі. «І тому пристосовування до нових стандартів вимагатиме від українських виробників збільшення витрат у короткостроковій перспективі. Однак у довгостроковій це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності та збільшення її експорту», – прогнозує А. Китаєв.

З наближенням до Вільнюського саміту чимало українських підприємств і самі запроваджують у себе європейські стандарти. Зокрема, компанія «Рошен», кондитерські вироби якої не пускали до Росії нібито через шкідливі домішки та неточну інформацію на упаковці, нині експортує свої солодощі в декілька країн Євросоюзу. Компанія перейшла на європейські стандарти якості, і саме завдяки цьому безперешкодно продає свою продукцію на полицях західноєвропейських держав.

Тому для влади є над чим працювати, українці виступають за перехід до нових європейських стандартів, свідченням цього є результати соціологічного дослідження, проведеного Центром «СОЦИС» на замовлення аналітичної групи Da Vinci AG і презентовано в серпні 2013 р., 98,3 % опитаних українців вважають, що держава повинна жорсткіше захищати інтереси споживачів у питаннях безпеки продуктів харчування. При цьому 96,2 % опитаних підтримують прийняття закону про обмеження використання хімічно синтезованих підсолоджувачів у продуктах харчування, які виробляються в Україні. За ініціативу повної заборони шкідливих для здоров'я харчових добавок виступають ще більше – 97 % українців (*Матеріал підготовлено за інформацією таких джерел: Закон и норматив* (<http://www.licasoft.com.ua/index.php/2012-05-25-22-59-57/the-news/39483-kabmin-iniciiroval-ysilenie-otvetstvennosti-za-naryshenie-trebovanii-po-bezopasnosti-pishevyh-prodyktov.html>); *Сьогодні.ua* (<http://www.segodnya.ua/ukraine/Eksperty-podderzhivayut-tyuremnoe-nakazanie-za-nekachestvennyu-pishchu-455682.html>); *Мінфін* (<http://minfin.com.ua/2013/09/09/806535>); *Glavred.info* (<http://glavred.info/ekonomika/eksperty-rynok-es-otkroyut-dlya-ukrainskoy-agroprodukcii-posle-garmonizacii-zakonodatelstva-256790.html>); *Укрінформ* (http://www.ukrinform.ua/ukr/news/anons_kruglogo_stolu_na_temu_ukrainna_e_vropa_1865831).

Н. Порватова, власкор НЮБ НБУВ

Поліглоти зі шкільної лави: «підводні камені» запровадження вивчення другої іноземної мови

*«Скільки мов ти знаєш, стільки разів ти людина»
Йоганн Вольфганг фон Гете*

У наш час знання іноземної мови відкриває перед людиною досить широкі перспективи. Зокрема, чим більше мов людина знає, тим вищі шанси будь-де: на ринку праці, у подорожах, спілкуванні з цікавими людьми з будь-якого куточку світу. У сучасному житті знання іноземних мов не тільки дає можливість людині почуватися більш успішною, а й з легкістю руйнує кордони та робить світ довкола цікавішим.

Вивчення іноземних мов – нелегке завдання, і для більшості вільне спілкування іноземною мовою має бути підкріплене постійною практикою. Але є особливі люди, що здатні вивчати й пам'ятати багато мов, так німець Л. Шютц розмовляв 270 мовами. Данський учений XIX ст. Расмус Христіан Раск знав 230 мов, професор Львівського університету А. Гавронський – 140, академік Н. Марр – близько сотні, відомий археолог Г. Шліман – 80. Сімома мовами ще в молодості володів Б. Хмельницький. А відомий громадський діяч А. Луначарський, коли його обрали дійсним членом Академії наук, розпочав свій виступ російською мовою, продовжив говорити німецькою, французькою, англійською, італійською, а завершив латиною.

Є сподівання, що невдовзі всі українські школярі будуть володіти принаймні двома іноземними мовами, адже за новими державними стандартами, поряд з англійською з нового навчального року в українських школах запроваджується для обов'язкового вивчення друга іноземна мова (наказ МОНМС від 03.04.2012 р. № 409 зі змінами, внесеними наказом МОН від 17.05.2013 р. № 551). Тож уже більше місяця учні п'ятих класів вивчають дві іноземні мови.

За словами міністра освіти та науки Д. Табачника, понад 52 % учнів п'ятих класів обрали для вивчення німецьку мову. Російську мову обрали трохи більше 23 %, французьку – 14, польську – 1,6 та іспанську – 1,2 % школярів.

Думки батьків і вчителів щодо доцільності запровадження другої іноземної мови різні – одні вважають це хорошим шансом для школяра, інші, навпаки, не впевнені, чи зможуть діти осилити нововведену програму. Частина вчителів, як і батьків, не зовсім розуміють доцільність такого нововведення, адже це призвело до того, що десятирічна дитина щодня має по шість, а інколи і сім уроків, а це неабияк втомлює. І як тепер виділити час на музичну школу, танці, спорт чи якийсь інший гурток?

Більшість середніх шкіл не здатна забезпечити дітям задовільного знання однієї іноземної мови, для цього батькам доводиться наймати репетиторів. Тож частина батьків вважають, що краще було б додати кілька

годин на вивчення першої іноземної, ніж вводити ще одну. Але їхньої думки ніхто не запитував, обурюються батьки.

Експерти теж не виключають, що запровадження другої іноземної мови у школах може відбутися лише на папері. Реформа із запровадженням «другої іноземної» у школах виявилася непідготовленою, відтак вона навряд чи зробить більшість українських школярів поліглотами – таку думку висловила освітній експерт, директор Центру дослідження суспільства І. Совсун. «Мене вражає, що ця реформа не супроводжується розробкою концепції, додатковим фінансуванням. Всю відповідальність поклали на школи, і вони вишуковують додаткові ставки в межах свого штатного розкладу. Викладачів – бракує. Батьки, звісно, можуть обирати мову, але якості її викладання не може гарантувати ніхто», – вважає вона.

З тим що, українські школи не готові запроваджувати вивчення другої іноземної мови через недостатню кількість викладачів, погоджується більшість експертів. Їх явно недостатньо, зазначає директор Центру тестових технологій та моніторингу якості освіти І. Лікарчук. «Через запровадження другої іноземної вчителів готували на короткотермінових курсах. Наскільки вони володіють сучасними методами викладання іноземної мови – це велике запитання», – зауважив І. Лікарчук. Водночас у педагогічних університетах не збільшується замовлення на підготовку вчителів іноземної мови.

З песимістичними оцінками не погоджується профільний міністр. «Вакантні посади в обласних освітніх департаментах відсутні, а всі діти – забезпечені викладачами», – запевняє Д. Табачник.

Загалом фахівці схвалюють ідею вивчення другої іноземної, хоча і застерігають, що вивчення мови може перетворитися у формальність, адже для якісного вивчення мови потрібно не менше тисячі навчальних годин та поділ учнів на мікрогрупи.

У навчальному ж плані на 2013 р. записано, що українські п'ятикласники вчитимуть другу іноземну мову лише дві години на тиждень. На рік виходить 70 годин, а за сім років навчання у школі – близько 500 навчальних годин.

«Цього явно недостатньо і щоб мати якісні знання, батькам потрібно буде подбати про додаткові заняття, мовні курси чи репетитора. Якщо всього цього не буде, то це буде рівень знання мови як у Радянському Союзі, коли масово вчили мову, але учні вміли хіба перекладати зі словником», – наголошує керівник Київського центру тестування німецького мовного тесту TestDaF при Національному педагогічному університеті ім. Драгоманова С. Іваненко.

Фахівці наголошують, що особливо проблематично з вчителями другої іноземної у сільських школах, тому там управління освіти «наполегливо рекомендувало» батькам п'ятикласників обирати російську мову як другу іноземну. «Те, що пропонує міністерство з вивченням іноземних мов буде актуальним для міст, а в селі в кращому випадку діти вивчатимуть англійську, а як другу іноземну насаджатимуть російську, бо так простіше і з кадрами, і з підручниками», – припускає С. Іваненко.

Згідно з інформацією голови парламентського Комітету з питань науки і освіти Л. Гриневич, оприлюдненої під час зустрічі з журналістами, тільки в Київській області російську як іноземну вивчатимуть 50 % учнів, а в Бориспільському районі таких школярів – 62 %.

«У нас є проблеми з першою мовою. Ми запроваджуємо другу іноземну мову і бачимо, що у нас не вистачає вчителів для другої іноземної мови. Тоді там, де немає вчителів, а це 25 % шкіл, починають вивчати замість тієї мови російську мову», – заявила Л. Гриневич. Вона підкреслила, що перед тим як вводити другу іноземну мову, потрібно дати відповідь на запитання, який у нас стан вивчення першої іноземної мови.

Українське законодавство дає право школярам та їхнім батькам обирати іноземну мову. Однак у деяких школах дітей цього вибору позбавляють. У сільських школах Центральної та Північної України, навіть у тих, де немає російськомовних дітей, обирали російську вимушено, оскільки держава не забезпечила фахівців з інших мов. Також нещодавно розгорівся скандал у столичній спеціалізованій школі № 76 ім. О. Гончара, де батьки повстали проти того, щоб російську вивчали всі школярі.

Про ситуацію з примусовим вивченням російської мови вже дізналися депутати, тож є підозра що дана тема ще не раз буде порушуватися в ЗМІ та на телебаченні.

Нардеп від фракції ВО «Свобода» І. Фаріон звинуватила міністра освіти і науки України Д. Табачника в маніпуляціях з російською мовою в українських школах.

«У зазначеному вище загальноосвітньому навчальному закладі батьків п'ятикласників поставлені перед фактом, що без необхідного в таких випадках рішення батьківського комітету, у якості другої іноземної мови їхні діти зобов'язані вивчати російську – мову, що, як відомо, в Україні не належить до категорії іноземних мов. У разі законної відмови учнів та їх батьків вивчати мову національної меншини замість іноземної мови, заявляє, зі слів батьків учнів, адміністрація навчального закладу, учні не отримують документ про освіту», – заявив народний депутат О. Доній у зверненні до Президента.

«Свободівець» І. Мірошніченко також обіцяє допомогти батькам відстояти право обирати іноземну мову для своїх дітей. «Російську мову нав'язують, така ситуація в усій Україні. У глибинці учням нав'язують російську під приводом браку коштів. У Києві такі випадки значно рідші, але вони теж мають місце. На Східній Україні російську як другу іноземну нав'язують тотально», – наголошує депутат.

Введення російської як другої іноземної в школах суперечить закону, погоджується частина експертів та політиків. Відповідно до ст. 7 Закону України «Про основні засади державної мовної політики», російська мова є регіональною. В усіх навчальних планах незалежної України «іноземна мова» і «мова нацменшин» завжди подавалися як окремі навчальні предмети, підкреслюють експерти.

З цим погоджується і голова правління Центру освітнього моніторингу,

екс-заступник міністра освіти П. Полянський. «Річ у тому, що, згідно із законодавством України, російська мова не належить до числа іноземних, оскільки є мовою національної меншини. Ці поняття дуже чітко розмежовує законодавство. Відтак це або чергове свідчення цілковитої некомпетентності, або ж зумисний політичний план. Нагадаю, що ще за міністра В. Кременя в навчальних планах починаючи з 2002 р. було передбачено право навчальних закладів з 5-го класу обирати другу іноземну мову, якщо для цього є вчитель, методичне забезпечення і бажання батьків та учнів.

Коли ж ми говоримо про іноземні мови, то тут може йтися лише про німецьку, англійську, французьку, іспанську (навчальний заклад може обрати й інші мови, скажімо, у Києві є гімназія східних мов, де вивчають китайську, турецьку тощо). Але ці години не можуть використовуватися на “посилення” вивчення тієї чи іншої мови нацменшин», – зазначив П. Полянський.

Такої ж думки дотримується і директор Центру тестових технологій і моніторингу якості освіти І. Лікарчук. «Тут закладений дуже цікавий підхід на велику перспективу. Мова йде про наказ № 409 Міністерства освіти від квітня 2012 р., там є один абзац, що серед другої іноземної може бути російська або мова національної меншини. Хочу відразу сказати, що посилання на Конституцію досить дивне: є закон про основні засади мовної політики, є там стаття № 7, яка чітко визначає, що російська мова є регіональною мовою. Отже, чи можна її підносити до категорії іноземної мови? Я думаю, що тут не до лінгвістів потрібно звертатися, потрібно звертатися до чинного законодавства», – заявив І. Лікарчук.

Деякі фахівці також зазначають, що введення в навчальні плани російської як другої іноземної може бути розцінене як нецільове використання бюджетних коштів. «Якщо школа все-таки вирішує вивчати мову нацменшин у 5-му класі замість і за рахунок другої іноземної мови, а не за рахунок годин варіативної складової, чи не є це нецільовим використанням бюджетних коштів? За що, до речі, передбачена кримінальна відповідальність. Це питання – до Генеральної прокуратури і Міністерства фінансів», – підкреслив методист з іноземних мов Бориспільського районного відділу освіти Київської області А. Шванц.

Запровадження другої іноземної мови мало на меті освоїти бюджетні кошти, зокрема – передбачені скандальним мовним законом минулого року, що посилив статус російської мови, вважає соціальний психолог і політолог О. Покальчук. Він, проте, не очікує, що друга іноземна в школах зможе за нинішніх умов посилити позиції російської мови.

Попри невдоволення та нарікання політиків, експертів, освітян та батьків навчальний процес триває, у всіх школах з 5-го класу введена ще одна мова, а щодо ефективності чи не ефективності запланованих нововведень говорити поки що зарано...

«Електронний суд» – вимога часу чи економічна доцільність?

Пілотний проект «Електронний суд» почав реалізовуватись в Україні у грудні 2012 р. Відповідно до «наказу № 105 від 07.09.2012 р. Державної судової адміністрації України». У рамках проекту запроваджувався обмін електронними документами між судом та учасниками судового процесу в деяких судах країни, а саме в Святошинському районному суді Києва, Апеляційному суді Дніпропетровської області, Господарському суді Вінницької області, Севастопольському апеляційному господарському суді, Харківському окружному адміністративному суді та Харківському адміністративному апеляційному суді.

Керівник проекту «Електронний суд» О. Самборська серед головних його переваг називає покращення умов роботи працівників судів; забезпечення швидкого, а головне зручного доступу громадян до правосуддя. Серед здобутків О. Самборська виділила те, що в усіх місцевих та апеляційних судах загальної юрисдикції вже забезпечено технічну можливість надсилання судами процесуальних документів у електронному вигляді на електронну пошту учасника судового процесу. Отримати таку послугу має можливість кожен учасник судового процесу, зареєструватись у системі обміну електронними документами та створивши окрему поштову скриньку на офіційному веб-порталі Державної судової адміністрації України. Після цього можна подати до суду заявку про отримання процесуальних документів в електронному вигляді стосовно конкретної справи. З моменту подання вказаної заявки та її реєстрації в автоматизованій системі всі процесуальні документи в справі, що долучатимуться до системи, після їх підписання електронним цифровим підписом судді автоматично надсилатимуться на поштову скриньку учасника процесу.

У судах реалізована технічна можливість надсилання смс-повідомлень, тобто повісток про виклик до суду у вигляді смс-повідомлень. Надсилання судами таких повісток здійснюється в справах цивільного та кримінального судочинства. Крім економії часу, це ще й значна економія коштів. Обґрунтовуючи економічні переваги впровадження «електронного суду», генеральний директор держпідприємства «Інформаційні судові системи» Л. Богданов повідомив, що реальний ефект від впровадження такого проекту – скорочення видатків державного бюджету на поштові перекази в судах... наприклад одне поштове відправлення сьогодні коштує 7,5 грн, а одне смс – 0,7 грн. Таким чином, судові витрати в цій категорії інформаційних повідомлень вдасться скоротити вдесятеро. Крім того, скоротяться витрати учасників процесу на подання в паперовому вигляді заяв до суду.

У зменшенні витрат та економії часу вбачає переваги проекту «Електронний суд» і начальник управління з питань судового діловодства Державної судової адміністрації України О. Слоніцький. Реалізація проекту, підкреслює він, дасть змогу надсилати до суду позовну заяву, касаційну

скаргу, завірені електронним підписом; здійснювати подальший супровід справи та одержувати інформацію про проведення справи; отримання повістки через смс. На сьогодні всі суди мають локальні комп'ютерні мережі, технічні можливості для приймання та відправки документів, зберігання судових справ у електронному вигляді. При цьому для збереження інформації буде застосовуватися криптографічний захист усіх систем ДСА.

Перевага для учасника процесу також очевидна – це оперативність в отриманні відомостей про час та місце проведення судового засідання. До речі, вже 545 судів загальної юрисдикції розмістили цей функціонал на своїх офіційних сайтах, а це понад 70 % від загальної кількості судів, сайти яких розміщені на офіційному веб-порталі «Судова влада України».

Звертаючи увагу на реалізовані задуми, О. Самборська не оминула і питання співпраці Державної судової адміністрації України з іншими органами влади та управління. Ілюструючи цей напрям, вона згадала про те, що наприкінці 2012 р. на виконання вимог нового КПК та спільного наказу Генерального прокурора й голови Державної судової адміністрації від 27.09.2012 р. № 91/114 налагоджено електронний обмін інформацією між судами та прокуратурою (Єдиним реєстром досудових розслідувань). Інформація щодо осіб у кримінальних провадженнях та електронні копії судових рішень передаються й обробляються в електронному вигляді. Крім того, цього року запроваджено електронний обмін запитами стосовно реєстраційних номерів облікових карток платників податків між судами загальної юрисдикції та Міністерством доходів і зборів. Такі нововведення значно скоротили витрати часу на отримання й оброблення інформації та знизили ризики її втрати, наголосила вона в інтерв'ю газеті «ЗіБ».

Успішна реалізація проекту «Електронний суд» в Україні як форми інноваційної діяльності багато в чому залежить від налаштованості перш за все користувачів застосовувати цю нову для нашої країни форму взаємодії всіх учасників судового процесу. Не меншою мірою успішність цього проекту залежить від того, наскільки ефективно й оперативно будуть фахівці-розробники усувати виявлені адвокатами-практиками недоліки системи «Електронний суд».

Так, попри існуючі здобутки, у вже згаданому інтерв'ю О. Самборської було окреслено низку питань, які до сьогодні залишаються невирішеними. Ідеться, зокрема, про неможливість подати документи до суду в електронному вигляді. Технічна можливість подання до суду документів у електронному вигляді ще не реалізована. Це завдання наступного етапу, здійснення якого заплановано на початок 2014 р. Звичайно, спочатку надсилати процесуальні документи до суду в електронному вигляді необхідно буде паралельно з паперовими, оскільки цього вимагає чинне процесуальне законодавство. Проте після внесення відповідних змін до останнього з'явиться можливість подавати документи до суду тільки в електронному вигляді, підписані електронним цифровим підписом.

Президент «Асоціації адвокатів України» О. Дмитрієва у свою чергу висловлює застереження стосовно ступеня захисту системи «Електронний

суд» від втручання «третьої сторони», адже поки що не можна виключати можливість того, що електронна пошта може бути зламана й підроблено електронний підпис, з метою подання якоїсь заяви від імені клієнта. Визнає наявність проблем і О. Слоніцький: «...На сьогодні існують певні проблеми із забезпеченням конфіденційності інформації, можливості виникнення боргів по проплаті за Інтернет однією зі сторін процесу». О. Самборська також визнає, що «нівелювати можливість зловживань на 100 % неможливо, як і застрахуватися від усього. Проте підприємство здійснює захист інформації, що зберігається в системі. Впровадження комплексної системи захисту інформації передбачено технічним завданням щодо створення Єдиної судової інформаційної системи».

О. Слоніцький згадав і про невирішені питання більш глобального характеру, наприклад необхідність внесення змін до всіх процесуальних кодексів, підзаконних актів, у тому числі й інструкцій з діловодства. Він окреслив і перспективи проекту: передбачається забезпечити суди системами аудіозапису під час судових процесів та впровадження технологій, що забезпечать анонімність свідка через «зміну голосу», зовнішнього вигляду за програмою «Захисту свідків». Спеціаліст переконаний: якщо до середини 2015 р. ВРУ прийме необхідні зміни до законів, то 1 січня 2016 р. проект «Електронний суд» запрацює в повному обсязі.

Практикуючих адвокатів, наприклад, учасників семінару «Реалізація проекту «Електронний суд» – алгоритм дій», цікавлять цілком прагматичні питання, такі як: чи передбачена можливість надсилання копії квитанції про сплату судового збору електронною поштою та чи можна буде надсилати рішення суду в електронному вигляді, наприклад до Державної виконавчої служби. На що експерти з проекту наголосили, що питання опрацьовуються і такі можливості, скоріше за все, будуть надані. Крім того, було зазначено, що сервіс буде безкоштовний, а сплата може бути лише за роздрукування сторінок, наприклад виписки з рішень суду.

На жаль, на багато питань від юристів-практиків переважною більшістю адвокатів відповідь була негативною. Так, наприклад на питання, чи можна буде скасувати реєстрацію заяв і т. ін., або внести зміни в адресу електронної пошти однієї зі сторін процесу, розробники проекту відповіли, що на сьогодні такої можливості не передбачено. До того ж чиновники не виключають можливості незаконної реєстрації, з використанням даних (паспорта, ідентифікаційного коду, телефону і т. ін.), які не належать особі, що таку реєстрацію здійснила. При цьому система не зможе зареєструвати на порталі такі дані повторно.

Ще одна проблема, яка неодноразово виникала в процесі дискусії на згаданому вище семінарі, власне проблема готовності кадрів Державної судової адміністрації України до впровадження системи «Електронного суду». Адвокати наводили багато прикладів неготовності чиновників ДСА до роботи у системі «Електронний суд».

Тим не менш, незважаючи на наявність великої кількості прикладів того, що робота системи далека від ідеальної, важливим залишається факт її

реалізації, нехай і поступовий та недостатньо оперативний. З нашої точки зору, в Україні змогли б уникнути повторення помилок та прорахунків, запозичивши позитивний досвід реалізації подібних проектів у інших країнах.

Так, впровадження системи «Електронного суду» на території Російської Федерації можна спостерігати на прикладі Арбітражного суду Камчатського краю. У згаданому суді доступні такі онлайн сервіси: «Картотека арбітражних справ»; «Банк рішень арбітражних судів»; «календар судових засідань»; «Графік розгляду судових засідань»; «Перерви в засіданнях»; «Мобільна картотека арбітражних справ»; «Мій арбітр»; «Електронний сторож»; «подання скарг на дії суддів та працівників апарату суду». Крім того, у суді встановлені інтерактивні табло-мінікіоски та плазмові панелі, що містять інформацію про судові засідання. При цьому список засідання на сьогодні передається автоматично через сервіс «Календар судових засідань». Сервіс «Мобільна картотека арбітражних справ» дає можливість отримати доступ до інформаційної системи «Картотека арбітражних справ» з допомогою мультимедійних смартфонів, планшетних персональних комп'ютерів, мобільних пристроїв з різними операційними системами.

Поза всяким сумнівом, система «Електронний суд» має впроваджуватись у судах усіх рівнів задля забезпечення доступу якомога більшої кількості громадян до якісних послуг. Крім того, «електронний суд», сподіваємось, дасть змогу зменшити вплив суб'єктивного фактора в процесі прийняття документів до розгляду (*Матеріал підготовлено за інформацією таких джерел: Офіційний веб-портал «Судова влада в Україні», <http://court.gov.ua/37556/>; «Арбитражный суд Камчатского края»; Судебно-юридическая газета (<http://sud.ua/newspaper/2012/12/11/45326-startoval-eksperiment-elektronnogo-syda>), Закон і Бізнес (http://zib.com.ua/ua/print/40018-elektronniy_sud_otrimannya_sms-povistok_stae_vse_bilsh_popul.html).*

О. Бусол, старш. наук. співроб. СІАЗ НБУВ, канд. юрид. наук

Прояви корупції в системі охорони здоров'я України за даними журналістських розслідувань

Відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки України», криза системи охорони здоров'я і соціального захисту населення і, як наслідок, небезпечне погіршення стану здоров'я населення, поширення наркоманії, алкоголізму, соціальних хвороб є одними із загроз національним інтересам і національній безпеці України.

У свою чергу, доповідь неурядової організації з вивчення і боротьби з корупцією Transparency International висвітлює стан справ у всесвітній

індустрії медичних послуг, обіг якої перевищує 3 трлн дол. США, розкриває мережу непрозорих схем, які є живильним ґрунтом для корупції. Більшість людей, які задіяні у сфері охорони здоров'я, старанно й чесно виконують свій обов'язок, водночас існують переконливі докази хабарництва й шахрайства в галузі надання медичних послуг – від дрібних крадіжок і вимагань до значних зловживань у галузі політики охорони здоров'я і її фінансування, заснованих на «відкатах» державним чиновникам. Так, наприклад, у Болгарії лікарі часто приймають за свої послуги подарунки й грошові суми від 10–50 до 1100 дол. США. На Філіппінах 10-відсотковий ріст розміру хабарів призвів до 20-відсоткового зниження кількості дітей, які пройшли вакцинацію. У Камбоджі, незважаючи на збільшення обсягів коштів, які виділялися на медичну допомогу, індикатори ефективності охорони здоров'я значно погіршилися, що стало безпосереднім наслідком розкрадань фондів державної охорони здоров'я. Навпаки, у Великій Британії впровадження жорстоких механізмів контролю дало змогу знизити збитки від корупції на 300 млн дол. США. У Коста-Ріці майже 20 % міжнародного займу в 40 млн дол. США, виділеного на придбання медичного обладнання, опинилося в кишенях приватних осіб. Декілька високопосадовців Національної ради по боротьбі зі СНІДом Кенії спрямовували життєво важливі для хворих кошти на рахунки фіктивних організацій, які були спеціально створені для надходження в їхню особисту кишеню державних коштів.

Щорічно Європейська спілка по боротьбі з корупцією в галузі охорони здоров'я (European Healthcare Fraud and Corruption Network, EHFCN) проводить конференції, у яких беруть участь члени Комітету по боротьбі з корупцією, експерти з охорони здоров'я, політики, представники правоохоронних структур близько 16 країн світу.

Про важливість для України вивчення досвіду подолання корупції у європейських країнах говорять розпочаті заходи щодо реформування медичної галузі. Так, Указом Президента України «Про додаткові заходи щодо реформування системи охорони здоров'я населення» від 27 січня 2010 р. № 70 з метою впровадження європейських стандартів забезпечення права громадян на медичну допомогу, утвердження здорового способу життя Кабінету Міністрів України доручено забезпечити в установленому порядку розроблення й затвердження Державної програми реформування системи охорони здоров'я населення, у якій передбачити заходи, зокрема, щодо підготовки і внесення на розгляд Верховної Ради України відповідних законопроектів щодо забезпечення додержання державних гарантій надання населенню безоплатної кваліфікованої медичної допомоги, запровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування.

До того ж Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання удосконалення системи охорони здоров'я» від 17 лютого 2010 р. № 208 визначені основні концептуальні напрями реформування системи охорони здоров'я. У цьому ж документі Міністерству охорони здоров'я було доручено розробити проект Державної програми реформування системи охорони здоров'я, у якій передбачити підготовку проектів законодавчих актів щодо

регулювання порядку надання громадянам медичної допомоги в умовах реформування системи охорони здоров'я, удосконалення системи контролю за якістю лікувально-діагностичного процесу й станом проведення експертизи тимчасової і стійкої втрати працездатності, за якістю лікарських засобів і виробів медичного призначення, запровадження ефективного механізму боротьби з виробництвом і розповсюдженням фальсифікованих і неякісних лікарських засобів.

Однак експерти стверджують, що після розпочатої реформи медичної галузі ситуація істотно не змінилася ні в виявленні та розкритті правопорушень і злочинів, ні в реальному стані корупції, ні в тому, як сприймають таке становище громадяни України. Разом з тим серед інших сфер корупція в галузі охорони здоров'я є особливо небезпечним явищем. У масовій свідомості професія лікаря асоціюється з безкорисним і самовідданим служінням людям, а здоров'я є фундаментом, що закладає основи життєдіяльності суспільства, без якого інші цінності втрачають свій сенс.

Журналісти зазначають, що останнім часом почастишали випадки вчинення більш небезпечних корупційних проявів, ніж дрібні хабарі у вигляді дарунків медичним працівникам за лікування – існують переконливі факти масштабних зловживань у проведенні політики охорони здоров'я і фінансуванні цієї галузі.

Аналіз повідомлень ЗМІ говорить про те, що корупція має місце на всіх «поверхах» системи охорони здоров'я – від дільничних медичних сестер до вищих чинів у міністерстві. Чим вище «поверх», тим про більш масштабні зловживання йдеться: якщо в кабінетах звичайних лікарів корупція починається зі 100 грн, то на «самому верху» вона сягає декілька сотень тисяч доларів.

За результатами опитування, проведеного у 2011 р. Київським інститутом проблем управління ім. Горшеніна, більшість українців (74,6 %) вважають, що система охорони здоров'я в Україні корумпована. Майже половина населення стикалася з корупцією особисто, а 43,4 % опитаних заявили, що медичні працівники державних закладів просто вимагали гроші.

За даними соціологів, на введення страхової медицини згодні 44,6 % українців. Тим більше, що дві третини опитаних і так оплачували послуги лікарів за останній рік. Кожен третій опитаний (38,7 %) вважає, що знизити рівень корупції допоможе введення страхової медицини. Кожен четвертий українець (24,2 %) віддав би перевагу платити за медичні послуги готівкою лікаря, кожен десятий (10,3 %) – готівкою через касу, а 8,3 % віддали б перевагу безготівковому розрахунку.

Під час опитування з'ясувалося, що, незважаючи ні на що, 39,6 % респондентів продовжують наполягати, що медицина в Україні повинна бути безкоштовною. Мешканці всіх регіонів України висловлюють стурбованість тим, як упроваджується «медична реформа», яка може взагалі залишити без медичних послуг малозабезпечених і соціально незахищених людей.

Незалежними журналістськими розслідуваннями встановлено, що сьогодні в Україні поширено декілька корупційних схем у галузі охорони здоров'я. Однією з них є виписка нібито потрібних ліків. Так, крім основних препаратів, що входять у стандартну схему лікування, хворому виписують кілька додаткових, які насправді непотрібні. З покупки пацієнтом «потрібних» ліків у рекомендованій лікарем аптеці останній отримує від тієї аптеки від 5 до 20 % прибутку. Те ж саме стосується так званих БАДів (біологічно активних добавок), які лікарі часто пропонують як додаткове лікування, хоча подібні препарати часто не мають офіційного підтвердження ефективності.

Статистика говорить про вимирання української нації, водночас кількість людей у світі збільшується. При цьому випереджаючими темпами зростає кількість інвалідів в Україні, яких офіційно налічується близько 2,5 млн (цифра не відображає реального стану). Причина тому – отримання довідок і пільг інваліда здоровими людьми завдяки корупційним схемам. Підробка довідок і зловживання в роботі медико-соціальних експертних комісій (МСЕК) надзвичайно поширена в Україні. Традиційно МСЕК вважаються «хлібним місцем» у галузі медицини. Кожний четвертий інвалід отримує групу інвалідності за хабар, мінімальний розмір якого становить 1 тис. грн. Таким чином, «у тінь» щорічно йде мінімум 625 млн грн. Як правило, справжні інваліди часто за станом здоров'я не можуть приїхати на засідання МСЕК для отримання інвалідності, але її отримують багато здорових українців. Причиною тому є малі доходи українських громадян, які вони намагаються поповнити пенсіями за інвалідність, відповідними доплатами й субсидіями. Так, за даними правоохоронних органів, у 2012 р. заступник головного лікаря одного з медичних закладів Дніпропетровська вимагав і отримав хабар у сумі 7 тис. грн від мешканця Дніпродзержинська за надання виписки про наявність захворювання, яке надає право медико-соціальній експертній комісії встановити групу інвалідності. Прокуратурою району було порушено кримінальну справу за ознаками злочину, передбаченого ч. 3 ст. 368 Кримінального кодексу України.

Результати перевірки із залученням можливостей правоохоронних і контролюючих органів підтвердили попередні висновки фахівців Пенсійного фонду України про причини зростання кількості постраждалих унаслідок аварії на Чорнобильській АЕС і ліквідаторів. Одна з них – фальсифікація документів, що мала масовий характер. Зокрема, у деяких регіонах (Київ, Київська, Донецька, Черкаська й Житомирська області) були виявлені від 40 до 500 однотипних фактів надання в районні управління фонду фальсифікованих рішень судів, довідок МСЕК про інвалідність, пов'язану з участю в ліквідації аварії на ЧАЕС або внаслідок цієї аварії, підроблених довідок військових частин, підприємств, організацій про проживання в населених пунктах з підвищеним радіоактивним забрудненням тощо. Наприклад, у ряді районів Житомирської області було зафіксовано 80 випадків надання для оформлення пенсії по інвалідності довідок обласної МСЕК, які остання офіційно не видавала.

У Рахові Закарпатської області правоохоронними органами затримано лікаря, яка вимагала хабар у сумі 300 дол. за продовження терміну інвалідності тяжкохворої малолітньої дитини. Про факт хабара знала заступник головного лікаря поліклініки, яка й дала згоду на отримання грошової винагороди. За цим фактом було порушено кримінальну справу за ч. 3 ст. 368 КК України (отримання хабара за попередньою змовою групою осіб).

Направлено до суду кримінальну справу, порушену стосовно заступника головного лікаря з експертизи тимчасової непрацездатності одного з районних територіальних медичних об'єднань Тернопільської області, який впродовж квітня – червня 2012 р. отримав у своєму службовому кабінеті з 10 громадян неправомірну винагороду на загальну суму 3150 грн. Гроші посадовець вимагав від громадян за свій вплив на членів МСЕК з метою прийняття позитивних рішень про присвоєння чи продовження їм певної групи інвалідності. Прокуратурою Тернополя стосовно цього медичного працівника було порушено кримінальну справу за ч. 3 ст. 369-2 КК України (зловживання впливом).

Співробітник Вінницького обласного центру медично-соціальної експертизи вимагав 3 тис. дол. у літньої жінки – учительки сільської школи – за встановлення безстрокової групи інвалідності. Хабарника затримали на гарячому працівники Служби безпеки України.

Це тільки декілька характерних прикладів корупційних правопорушень, які продовжують мати місце в медичній галузі. Попит на довідки про інвалідність в Україні зріс останнім часом утричі, приблизно вдвічі – на довідки про вагітність (якої насправді не існує). ЗМІ розкривають «розцінки» подібних довідок: фальшивий лікарняний на тиждень у Києві коштує 150–300 грн, довідка про зроблені щеплення дитині – 300–400 грн, підтвердження побоїв – 300–500 дол. Прибуток лікаря в столиці України, завдяки здійсненню корупційних дій, за місяць становить від 800 до 1200 грн.

В Інтернеті з'являються сайти, наприклад sicklist.com.ua, які спеціалізуються на наданні таких послуг.

Вимагання хабарів медичними працівниками ЗМІ також називають поширеним явищем, підтвердженням чого є оприлюднена правоохоронними органами інформація про факти хабарництва. Так, у 2012 р. заступник головного лікаря перинатального центру на Закарпатті вимагала в психолога-консультанта відділу освіти районної державної адміністрації хабар у сумі 3 тис. дол. за сприяння в усиновленні дитини. Медичного працівника затримали в місцевому кафе, де вона отримала частину хабара в сумі 1 тис. дол. Обласною прокуратурою стосовно лікаря порушено кримінальну справу за ч. 3 ст. 368 КК України (отримання хабара).

Головний державний санітарний лікар Виноградівського району був затриманий працівниками правоохоронних органів при вимаганні хабара від мешканця Дніпропетровської області в розмірі 300 дол. – за сприяння у видачі дозволу на встановлення кабінету комп'ютерної діагностики людини.

За твердженням громадян, про що пишуть популярні видання, розкриваючи корупційні схеми, факти вимагання хабарів за проведення формально безкоштовних операцій відбуваються повсюдно: «Термінова операція робиться, як правило, без обговорення оплати. Хоча і в такому випадку родичам говорять до операції, що безкоштовно оперує тільки чергова бригада, але можна “попросити” і хорошого хірурга приділити вам увагу за гроші. Або після операції повідомляють, скільки потрібно за неї заплатити. Якщо ж має бути планова операція, без “конверта” не оперують, при цьому вартість нескладної операції становить мінімум 600 у. о. Гроші діляться на бригаду: лєвова частка – хірургу, частина – анестезіологу та медсестрі. Особливо блюзнірськими є випадки, коли йдеться про проведення операцій у зв’язку із загрозою життю хворих, коли задля врятування життя своїх близьких люди продають усе, що мають».

Не сприяє викорененню корупції практика запровадження благодійних внесків у медичних закладах у такому вигляді, у якому вони існують сьогодні. Так, кожен хворий, при зверненні за медичною допомогою (від консультації терапевта до складної хірургічної операції), вносить певну суму грошей у лікарняні каси. Суму, яку потрібно заплатити, називають лікарі, і зазвичай вона становить 200–800 грн. Якщо пацієнт платить менше, ставлення до нього з боку медперсоналу буде відповідне. Отримані грошові внески часто йдуть не на зарплату співробітникам, закупівлю апаратури, ремонт тощо, а в кишеню головного лікаря, бухгалтера й далі по вертикалі.

Завуальованою корупцією можна вважати нецільове використання коштів медичних установ. При цьому використовуються найрізноманітніші схеми. Наприклад, проводять махінації з виплатою зарплат: замість оплати з одного фонду, оплата відбувається з іншого – з якого йдуть менші відрахування державі. У результаті, частина суми надходить до кишені головного лікаря, бухгалтера тощо.

Ще одним прикладом нецільового використання коштів є введення в штат медичного закладу додаткових посад, у яких немає потреби. Тобто фактично відбувається розтрата бюджетних коштів. Ще на початку 2010 р. Головне контрольно-ревізійне управління виявило порушення у фінансово-господарській діяльності Київської лікарні швидкої допомоги на суму 718,87 тис. грн.

Корупція між лікарями та фармацевтами існує у вигляді «відкатів» на закупівлю. Це отримання чиновником, пов’язаним із закупівлями, хабарів за те, що він замовляє за державні гроші певний товар у фірм, зацікавлених у продажу цього товару. Як правило, такий товар у кілька разів дорожчий, ніж його аналог, наявний на ринку, або взагалі не потрібний конкретному медичному закладу.

Приклад закупівлі товару, який не підходить, – автомобілі швидкої допомоги. Практики стверджують, що медичним працівникам не вигідні фургони, розраховані на чотирьох людей – водія, лікаря, фельдшера та медсестру, а потрібні спритні легкові автомобілі, аби швидше дістатися до хворого, адже в дев’яти випадках з десяти викликів допомоги хворому може

надати один лікар. В іншому випадку медична установа змушена утримувати не тільки лікаря, а й «роздутий» штат водіїв, фельдшерів і медичних сестер, а також закупувати бензин у рази більше, ніж це потрібно для легкових автомобілів. Зауважимо, що такими легковими автомобілями користуються медичні працівники в більшості країн Європи.

Якщо деякі автомобілі швидкої допомоги хоч і не зовсім підходять, але використовуються, то безліч закупленого обладнання взагалі простоює. Ще у 2008 р. на розширеній колегії Міністерства охорони здоров'я України було озвучено інформацію, що, згідно з проведеною інвентаризацією, виявлено нового медичного обладнання, яке не використовується, на суму понад 130 млн грн. Саме схеми корупційних закупівель найбільш відчутно грабують українську систему охорони здоров'я. За неофіційними даними, із тієї суми бюджетних коштів, що виділяє держава на охорону здоров'я, до кишені посадових чиновників вищого рангу йде кожна третя гривня.

Завідувача кафедри психіатрії та загальної медичної психології Дніпропетровської медичної академії, кандидат у народні депутати України від Комуністичної партії України І. Спірна у вересні 2012 р. розповіла «ГолосуUA», що у 2011 р. на закупівлю медикаментів в Україні державою було виділено 1,8 млрд грн. За півроку не було проведено жодного тендера, тому що чиновники ділили «відкати». У час, що залишився, закупили медикаменти на 1,3 млрд грн. При цьому весь рік без ліків залишалися хворі на гемофілію, онкологічні захворювання та хвороби крові.

Український парламентар В. Стретович навів реальний приклад дії корупційних схем: «Зі слів директора Інституту серцево-судинної хірургії ім. М. Амосова, ціна одного й того ж клапана для серця по тендеру становить 29 тис. грн, а без тендера – 20 тис. Таким чином, замість прооперованих двох можна було б прооперувати трьох осіб. Так корупція відображається на здоров'ї та стані нашого суспільства».

Ще одним способом отримання незаконних доходів для медперсоналу є таємні домовленості з похоронними конторами щодо інформації про те, яка людина й де померла, або перебуває на межі життя і смерті, задля того щоб помираючий згодом поступив до певної похоронної контори. Так, у вересні 2012 р. в українських ЗМІ з'явилася інформація, що в Одесі на виклик «швидкої допомоги» до тяжкохворих людей замість лікарів з'являються агенти похоронного бюро. Інформацію про потенційних клієнтів працівники ритуальних послуг отримують від «швидкої допомоги». При цьому одна з ритуальних компаній фактично монополізувала ритуальний ринок в Одесі. Інші представники ритуальних послуг, довідавшись, що їхній конкурент «скуповує інформацію» у медиків, вийшли на акцію протесту під стіни станції «швидкої допомоги».

Згідно із Законом України «Про екстрену медичну допомогу» від 5 липня 2012 р. № 5081-VI відтепер діятимуть нові порядки надання першої медичної допомоги й правила доставляння людей у важкому стані до лікарень. Свій транспорт (у разі потреби) має надати будь-яка установа, а приватні клініки зобов'язані приймати людей без жодних заперечень. Однак

більшість фахівців з медичних питань у ЗМІ висловлюють думки, що деякі положення цього Закону не забезпечують дотримання вимог ст. 3 Конституції України, якою життя і здоров'я людини визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю; порушують вимоги ч. 3 ст. 22 Конституції України щодо заборони звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод; суперечать вимогам ст. 49 Конституції України в частині умов ефективного й доступного безоплатного медичного обслуговування.

Завідуюча кафедри психіатрії та загальної медичної психології Дніпропетровської медичної академії І. Спіріна наприкінці 2012 р. висловила думку виданню «ГолосUA», що потрібно не знищувати існуючу систему охорони здоров'я, не реорганізовувати, наприклад, «швидку допомогу» в інтересах приватного бізнесу, а гарантувати закладення в державний бюджет не менше 10 % від ВВП на потреби охорони здоров'я. Вона зазначила, що КПУ категорично проти реорганізації системи екстреної допомоги, оскільки це призведе до «катастрофічних наслідків».

Слід також констатувати, що останнім часом набуло розмаху шахрайство у фармакологічному бізнесі. На сьогодні в аптеці без рецепта можна придбати практично будь-які ліки, за винятком психотропних і наркотичних препаратів. Ці препарати відпускаються виключно за спеціальними рецептурними бланками, на яких повинен бути наявний штамп медичної установи, особиста печатка й підпис лікаря. Але незважаючи на це такі препарати великими партіями потрапляють у незаконний обіг наркотичного ринку. Правопорушення здійснюються у верхівці фармакологічного бізнесу, серед виробників та оптовиків, часто під прикриттям працівників правоохоронних органів. В аптеках діють більш примітивні схеми: деякі препарати у великих дозах мають наркотичну дію, продавати їх аптеки зобов'язані по одній упаковці в руки, але продають більше.

Ще одна корупційна схема фармакологічного бізнесу – продаж рецептурних препаратів особами, які не мають на те ліцензії. У першу чергу це стосується інтернет-аптек.

За офіційними даними МВС України, в останні п'ять років значно зросла кількість посягань, пов'язаних з незаконним виробництвом, виготовленням, придбанням, зберіганням, перевезенням чи пересиланням прекурсорів. Збільшилося надходження до України наркотичних лікарських засобів іноземного виробництва. За вказаний період зловживання цими психотропними речовинами зросло майже в 10 разів. Експерти європейських країн вважають, що після наркотиків і зброї торгівля підробленими ліками за прибутковістю стоїть на третьому місці в Україні – за різними оцінками, це близько 20 % усього фармакологічного ринку. Підроблені медичні препарати кожен рік «вбивають» тисячі людей і прискорюють поширення захворювань, стійких до дії лікарських засобів.

У 2012 р. в Україні виявили 685 назв фальсифікованих препаратів. Про це під час круглого столу на тему: «Фальсифіковані та неякісні ліки: життя українців під загрозою» заявила І. Демченко, перший заступник голови

Державної служби України з лікарських засобів. «Серед них є і такі, що становлять загрозу для життя, наприклад знижують тиск», – зазначила вона. За оцінками експертів, 5 % усіх медичних препаратів, що продаються в Україні, фальсифіковані, а третина – не має підтвердження умов виробництва вимогам виробничої практики. Серед препаратів, що викликали летальні випадки у 2012 р., були названі пентаксим, вакцина туберкульозна (БЦЖ), вакцина для профілактики гепатиту В, аугментин, новокаїн, левокаїн, натрію гідрохлорид та інші ліки. Разом з тим В. Чумак, радник міністра охорони здоров'я України, вважає, що масштаб проблеми перебільшений і насправді становить менше 1 %: «Проблема не у фальсифікаті, а в тому, що люди неправильно приймають ліки і в тому, що їх неправильно призначають».

За даними учасників заходу, у 2009 р. в Україні виявили 230 тис. упаковок фальшивих ліків, у 2010 р. – уже 2,5 млн упаковок, а у 2011 р. – 3,5 млн упаковок загальною вартістю понад 35 млн грн. Нагадаємо, що Верховна Рада України посилила кримінальну відповідальність за фальсифікацію ліків. Прийнятий закон встановлює, що виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут фальсифікованих ліків призводять до позбавлення волі на строк від трьох до п'яти років з конфіскацією фальсифікатів.

Державна служба України з лікарських засобів 14 травня 2013 р. зупинила діяльність ТОВ «Торговий дім “Каскад-Медікал”» за імпорту та оптової торгівлі лікарськими засобами. Підставами відповідного рішення стало виявлення на території ТОВ нерозфасованих і незареєстрованих лікарських засобів із маркуванням німецькою та українською мовами. При цьому на упаковках не зазначено номери серій, терміни придатності, відсутні інструкції тощо. До речі, один із препаратів – лікарський засіб відомого німецького виробника «Біологіше Хайльміттель Хеель ГмбХ» «Траумель С» – входить до ТОП-20 з найбільшими обсягами реалізації в Україні 2012 р. Також на території підприємства було обладнання для пакування і нанесення маркування на лікарські засоби, при цьому ліцензія на провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів відсутня.

Чистою комерцією в медицині є встановлення псеводіагнозів. Питання лікування неіснуючих хвороб є приводом лікувати людину курсом важких антибіотиків, які коштують дорого. За дослідженнями науковців, у суспільстві поширена думка, що деякі хвороби вигадані вченими, наприклад СНІД, свинячий і пташиний грип, для того, щоб самим виробляти ліки, далі продавати їх та отримувати від цього прибуток.

Закон України «Про внесення зміни до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо встановлення обмежень для медичних і фармацевтичних працівників під час здійснення ними професійної діяльності» від 4 липня 2012 р. № 5036 доповнено ст. 78-1 щодо обмежень, встановлених для медичних і фармацевтичних працівників під час здійснення ними професійної діяльності. Відповідно до цього Закону, тепер медичні та фармацевтичні працівники під час здійснення ними професійної діяльності не мають права:

1. Одержувати від суб'єктів господарювання, які здійснюють виробництво та/або реалізацію лікарських засобів, вироби медичного призначення, їхніх представників неправомірну вигоду.

2. Одержувати від суб'єктів господарювання, які здійснюють виробництво та/або реалізацію лікарських засобів, вироби медичного призначення, їхніх представників зразки лікарських засобів, виробів медичного призначення для використання у професійній діяльності (крім випадків, пов'язаних із проведенням відповідно до договорів клінічних досліджень лікарських засобів або клінічних випробувань виробів медичного призначення).

3. Рекламувати лікарські засоби, вироби медичного призначення, у тому числі виписувати лікарські засоби на бланках, що містять інформацію рекламного характеру, і зазначати виробників лікарських засобів (торговельних марок).

4. На вимогу споживача під час реалізації (відпуску) лікарського засобу не надавати або надавати недостовірну інформацію про наявність у цьому аптечному закладі лікарських засобів з такою самою діючою речовиною (за міжнародною непатентованою назвою), формою відпуску й дозуванням, зокрема приховувати інформацію про наявність таких лікарських засобів за нижчою ціною.

Чинний Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» надає визначення неправомірної вигоди, розуміючи під нею грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, що їх без законних на те підстав обіцяють, пропонують, надають або одержують безоплатно чи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову. Таким чином, безкоштовні бізнес-сніданки, конференції, круглі столи тощо, які організуються фармакологічними компаніями, є неправомірною вигодою. При цьому суб'єктом корупційних правопорушень є, зокрема, особи, чії посади пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків. Тлумачення цих обов'язків наведено в Постанові пленуму Верховного Суду України № 5 від 26.04.2002 р. «Про судову практику у справах про хабарництво», а саме: «Організаційно-розпорядчі обов'язки – це обов'язки по здійсненню керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форми власності. Адміністративно-господарські обов'язки – це обов'язки по управлінню або розпорядженню державним, колективним чи приватним майном (установлення порядку його зберігання, переробки, реалізації, забезпечення контролю за цими операціями тощо)». Отже, такими особами можуть бути будь-які працівники закладу охорони здоров'я, які виконують вказані обов'язки (особи, які мають у підпорядкуванні хоча б одну людину або ж які розпоряджаються майном лікувального закладу), зокрема головні лікарі, завідувачі відділеннями, лабораторіями, старші медичні сестри тощо. Тому на керівників лікувальних чи аптечних закладів поширюватиметься дія Закону України «Про засади

запобігання і протидії корупції» в частині отримання ними неправомірної вигоди від фармацевтичних компаній. Проте слід враховувати, що Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» все ж «дає змогу отримувати подарунки на суму, що не перевищує 50 % мінімальної заробітної плати, встановленої на день прийняття дарунка (пожертви), одноразово (на сьогодні це 551 грн), а сукупна вартість таких дарунків (пожертв), отриманих з одного джерела протягом року, – однієї мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня поточного року (1073 грн)». Таким чином, уведені обмеження разом з нововведеннями щодо реклами лікарських засобів істотно обмежують можливості фармацевтичних компаній щодо просування своїх продуктів і співпраці з лікарями та фармацевтами, а отже, змусять їх шукати нові шляхи популяризації своїх продуктів.

Останнім часом в українській медицині спостерігається тенденція примусу до корупції рядових медиків з боку керівництва медичних закладів. Наприклад, у травні 2009 р. представники колективу Ужгородського міського перинатального центру відкрито заявили пресі, що головний лікар змушує їх брати від пацієнтів хабарі та віддавати йому 20 тис. дол. щомісяця. У 2012 р. до місцевого ЗМІ звернулися медичні працівники Шепетівської центральної районної лікарні з проханням донести до громадськості рішення керівництва. За особистим розпорядженням головного лікаря В. Поліщука з персоналу лікарні стягують обов'язковий платіж на придбання нових автомобілів «швидкої допомоги». Корупційні дії вчиняються за такою схемою: через керівників відділів керівництво вимагає відповідно до рівня посади й рівня заробітної плати медичного працівника сплатити певну суму.

За даними журналістських розслідувань, щомісячна «такса» завідуючого стоматологічним відділенням у медичних закладах Києва становить 2 тис. грн. Якщо лікар не дає згоди на це, його не беруть на роботу, а якщо лікар перестає «добувати» гроші для керівника медичного закладу, його звільняють. У регіонах фельдшер кожного місяця віддає зі своєї заробітної плати головному лікареві 200–300 грн, просто щоб не втратити роботи.

Важливим показником системного характеру корупції у сфері охорони здоров'я України є те, що лікарі, які бажають працювати за декількома медичними спеціальностями, повинні платити керівництву медичних закладів чималі гроші за своє призначення. Така практика передбачає наявність у них тіньових доходів, які дають змогу компенсувати вкладені кошти. По суті, спостерігається поступове перетворення медичних закладів у торговельні, у яких відбувається заміна чесних кваліфікованих лікарів комерсантами від медицини.

На відміну від України, де лікаря суспільство сприймає насамперед як хабарника, професія лікаря, наприклад, у сусідній Польщі престижна, у медичних працівників цієї країни достатньо висока заробітна плата, немає проблем з працевлаштуванням, фахівця беруть на роботу без хабарів.

В Україні зарплата медичного працівника часто в рази нижча від зарплати дворника чи сантехніка. Ці обставини й змушують фахівців шукати нелегальні шляхи виживання. Так, у 2011 р. в Україні налічувалося понад 46

тис. вакантних лікарських посад, а це – 25 % лікарського корпусу країни, а для всіх випускників вищих медичних закладів праця лікаря стала сьогодні синонімом спеціальності неперестижної та безперспективної.

За даними ЗМІ, провідні фахівці в елітарних українських медичних закладах, яких налічується близько 40 одиниць (це науково-дослідні інститути Академії медичних наук України – від Інституту патології крові і трансфузійної медицини до Інституту серцево-судинної хірургії, а також медичні заклади на кшталт лікарень Міністерства транспорту України, Міністерства внутрішніх справ України, Центральної клінічної лікарні м. Києва), заробляють на гонорарах у середньому 10–15 тис. дол. на місяць, хоча середня заробітна плата хірурга близько 1200 грн. На цьому «тіньовому ринку» медичних послуг щороку обертається 20 млрд грн, що становить сьому частину державного бюджету. Загалом стан медицини Києва є яскравим прикладом того, як впливає корупція на галузь охорони здоров'я в Україні в цілому. На сьогодні столична медицина, колись одна з кращих у країні, на думку експертів, повністю розвалена.

За словами В. Чумака, Україна втратила систему радянської медицини, а своя ще не напрацьована. Він зазначив, що формування галузі вже відбувається, але водночас не можна спрогнозувати, скільки років знадобиться для того, аби українці стали довіряти лікарям.

Зниження довіри громадян до лікарів призвело до масового поширення різних видів самолікування та звертання до різного роду шахраїв. У зв'язку з цим Головне управління охорони здоров'я Києва й Департамент охорони здоров'я Москви підписали безстроковий протокол про співпрацю, згідно з яким у цих столицях будуть створені групи фахівців, які вивчатимуть досвід своїх сусідів. Одним з найцікавіших нововведень, яке успішно діє в Москві з 1992 р., є обов'язкове медичне страхування. Передбачається і в Києві запровадити пілотний проект обов'язкового медичного страхування. Так, буде визначено базовий перелік послуг, які надаються за страховкою, зокрема первинна медико-соціальна допомога, психіатрична допомога, лікування інфекційних хвороб, хвороб шлунку, крові, органів дихання, очей, травм, отруень тощо. Місцева влада зможе розширювати список медичних послуг, які будуть оплачені за рахунок бюджету Києва.

У цілому ж корупція в медичній системі України є однією з найгостріших проблем українського суспільства, реальною загрозою національній безпеці нашої держави. Вона позбавляє найбільш нужденних доступу до базових медичних послуг і сприяє стрімкому поширенню лікарсько-резистентних форм смертельних захворювань. Суспільство поступово звикає й пристосовується до корупції в медичних закладах, яка стала звичайною формою взаємовідносин між лікарями та пацієнтами.

Причинами такого стану безпосередньо медики вважають відсутність адекватного правового інструменту, який би регулював відносини у сфері охорони здоров'я та єдиної політики при проведенні медичної реформи. Спроби реформування охорони здоров'я не враховують належним чином органічний зв'язок соціально-економічних, фінансово-правових і кадрових

питань. Також, на їхню думку, причина кричущої ситуації в медицині – відсутність стандартів галузі, які часто є підставою для юридичних і фінансових розглядів. У країнах ЄС є стандарти етики й поведінки лікаря, стандарти діагностичного процесу й стандарти лікувального процесу. Але для того, щоб увести такі стандарти в Україні, вважається доцільним спершу забезпечити рівномірне технічне оснащення на рівні районних лікарень, тому що європейські та американські стандарти не працюють із застарілим обладнанням українських районних лікарень. При цьому вбачається, що керувати процесом має не міністерство, а асоціації лікарів – фахівців, які з власного досвіду знають, що саме потрібно лікарням і пацієнтам.

Актуальні сьогодні й рекомендації неурядової організації з вивчення і боротьби з корупцією Transparency International з подолання корупції у сфері охорони здоров'я, головним принципом яких є прозорість:

– Донорські організації та уряди, які отримують виділені кошти, мають гарантувати безперервний доступ до інформації про ключові аспекти проектів, пов'язаних з охороною здоров'я, про їхні бюджети й політику. Бюджетна інформація має бути доступна через мережу Інтернет і бути суб'єктом незалежного аудиту.

– Прийняття та впровадження кодексів поведінки для службовців державної системи охорони здоров'я, приватних компаній, а також забезпечення проведення постійного антикорупційного тренінгу.

– Включення правила врегулювання та вирішення конфлікту інтересів до законодавства про лікарські засоби та в процедури ліцензування медичного персоналу.

– Державна політика охорони здоров'я та відповідні проекти мають бути предметом незалежного моніторингу як на національному, так і міжнародному рівнях. Доповіді про результати такого моніторингу повинні бути відкритими для суспільного ознайомлення.

– Процеси закупівель для потреб охорони здоров'я мають здійснюватися на конкурсній основі, бути відкритими й прозорими. Компанії, які було викрито в корупції, не повинні допускатися до участі в подальших конкурсних торгах.

– Жорстке та невідворотне покарання осіб, які були викриті в корупції, має чітко давати розуміти, що корупція в системі охорони здоров'я не є припустимою. Для цього слід запровадити чітку систему захисту осіб, які повідомляють про факти корупції, як для службовців державної системи охорони здоров'я, так і для працівників приватних медичних, фармацевтичних і біотехнологічних компаній (*Матеріал підготовлено за використанням таких джерел інформації: Kreschatic.kiev.ua (<http://www.kreschatic.kiev.ua/ua/4316/news/1375869632.html>); Сім'я і дім (<http://www.simya.com.ua/articles/14/57157>); Transparency International (www.transparency.org); Офіційний вісник Президента України. – 2010. – № 5. – С. 26; Офіційний вісник України. – 2010. – № 15. – С. 8; Сьогодні (<http://www.segodnya.ua>); Владивостокский центр исследования организованной преступности (<http://www.crime.vl.ru>); Укррудпром*

(www.ukrrudprom.ua); *Крым Комментарии* (<http://crimea.comments.ua>);
TCH (<http://tsn.ua/ukrayina/70-ukrayinciv-dayut-likaryam-habari.html>);
ГолосUA (<http://ua.golos.ua/politika>); *bigmir.net* (<http://news.bigmir.net>);
jurimex (<http://jurimex.com.ua/ru/press/entry-246>); *Аптека.ua*
(<http://www.apteka.ua/article/153579>); *finance.ua*
(<http://news.finance.ua/ua/toplist/~1/2/306757>)).

Г. Булахова, мол. наук. співроб. НЮБ НБУВ

Доступ до публічної інформації – стан і перспективи в Україні

Право людини на вільний доступ до інформації в сучасному суспільстві дедалі більше актуалізується, про що свідчить започаткований у 2002 р. Всесвітній день права знати. Відповідна ініціатива знайшла підтримку на конференції, яка зібрала в одному приміщенні різні громадські організації та ініціативи, що працювали в полі доступу до публічної інформації та відстоювали право громадян «знати». Саме тоді було засновано Мережу захисників свободи інформації (The Freedom of Information Advocates Network, FOIANet), а 28 вересня визначено як День права знати.

З нагоди Дня права знати цього року представники громадськості та аналітичних центрів України обговорили проблеми реалізації прав на доступ до інформації в Україні. Нагадаємо, з 2011 р. в Україні діє Закон України «Про доступ до публічної інформації» (зі змінами 2012–2013 рр.).

Як зазначає керівник Головного управління забезпечення доступу до публічної інформації Адміністрації Президента України Д. Іванеско, «запити на інформацію стали чи не найшвидшою послугою, яку нині надає держава Україна. І до того ж – найбільш сучасною. Адже відповідь на кожен другий запит надається через електронну пошту, а 93 % запитувачів отримують відповіді за п'ять днів. Доступ до публічної інформації – це сучасна історія успіху. Влада, опозиція та громадські активісти спільно зробили корисну справу для країни, яка вивела нас в світові лідери за рівнем реалізації “права знати”».

Водночас закон про доступ до публічної інформації так і не запрацював на повну силу через неузгодженості в інших законодавчих актах: усе ще очікують схвалення законопроекти про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інформацію» та Закону України «Про доступ до публічної інформації». У ВР перебуває на розгляді проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інформацію» (у новій редакції) та Закону України «Про доступ до публічної інформації» (№ 0947). Законопроект був розроблений громадськими експертами, внесений до парламенту урядом та доопрацьований Комітетом з питань свободи слова та інформації на підставі пропозицій представників майже всіх депутатських фракцій. На підтримку ухвалення законопроекту

висловилися понад 25 українських неурядових організацій, а також чотири відомі міжнародні організації у сфері свободи інформації та протидії корупції. Проект № 0947 було включено до переліку пріоритетних законопроектів для ухвалення, які підтримуються в межах Відкритої громадянської платформи, презентованої в парламенті 2 липня. Законопроект містить цілу низку положень, що спрямовані на приведення українського законодавства у відповідність з європейськими стандартами, і таким чином його прийняття сприятиме європейській інтеграції України і виконанню критеріїв для підписання Угоди про асоціацію з ЄС.

Отже, поки що як через недосконалість законодавчої бази, так і з огляду на недостатній рівень політичної відповідальності чиновників, ігнорування запитів громадян і надання неповної інформації органами влади залишаються найпоширенішими практиками порушення закону про доступ в Україні.

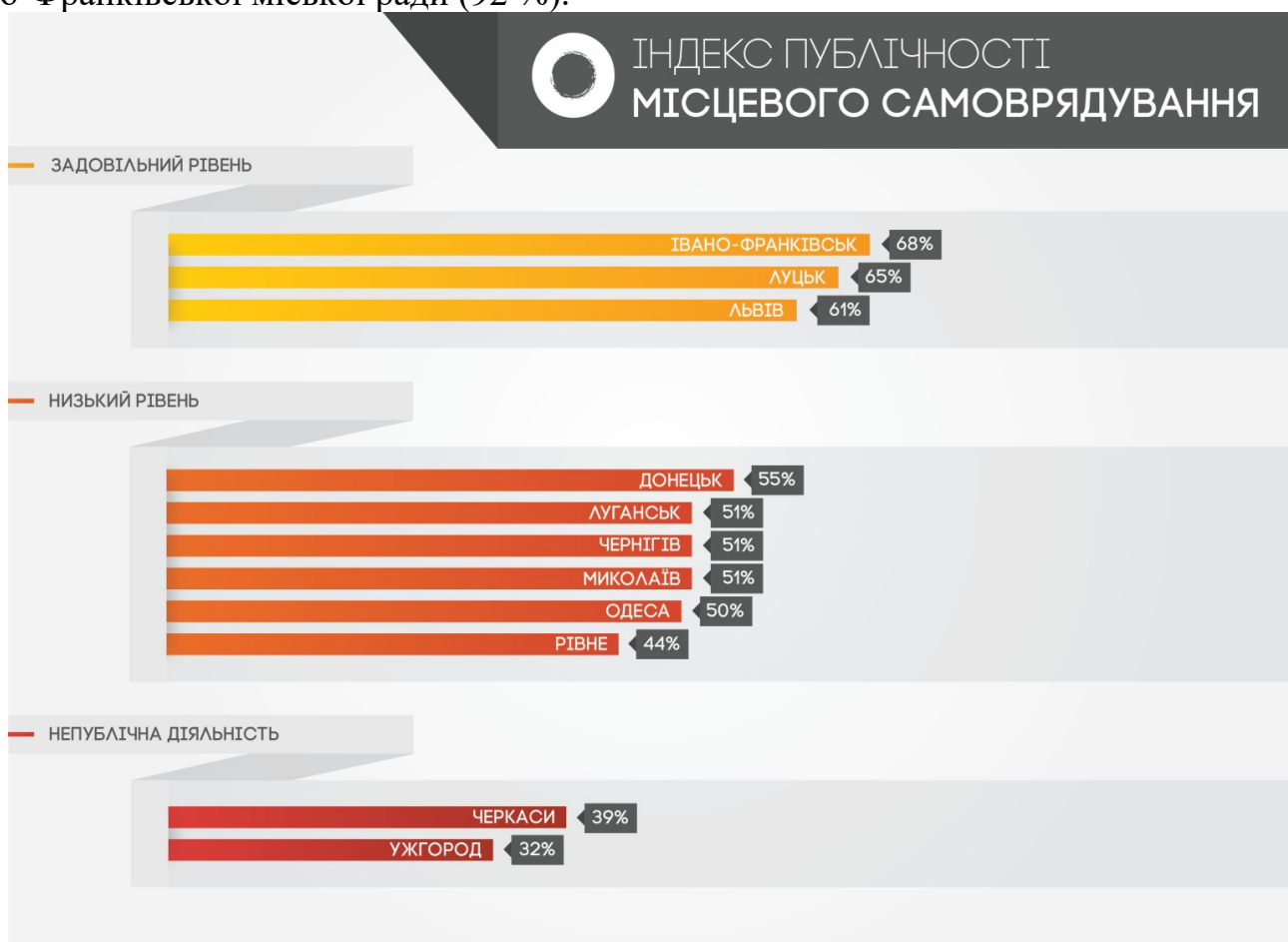
При цьому, як зауважує директор Центру політичних студій та аналітики В. Таран, «майже три роки діє закон про доступ, але й надалі продовжується невиконання його норм чиновниками. За результатами моніторингу прозорості органів влади та місцевого самоврядування, який вже три роки здійснює Центр політичних студій та аналітики, третина міських рад невеликих міст та п'ята частина райдержадміністрацій ігнорують запити від громадян або надсилають неповні відповіді. Більше того, існує чітка тенденція – чим менше місто, у якому розташований орган влади, тим більше шансів, що відповідь не буде надана», – прокоментував В. Таран.

Тим часом аналітики Громадянської мережі ОПОРА оприлюднили результати вимірювання всеукраїнського Індексу публічності місцевого самоврядування. Дослідження презентує рівень відкритості, прозорості та підзвітності місцевого самоврядування, а саме – міського голови, виконавчих органів та депутатів – трьох основних об'єктів вимірювання. За словами О. Неберикута, координатора кампанії «Вимірювання Індексу публічності місцевого самоврядування», дослідження¹ націлене на те, щоб зрозуміти наскільки публічно приймаються рішення та втілюється в життя політика муніципалітету, і яким є внесок основних суб'єктів місцевого самоврядування в цей процес, та скласти рейтинг публічності муніципалітетів й, зокрема, міських голів, виконавчих органів і депутатів місцевих рад. Крім того, методологія вимірювання дає змогу порівнювати результати відповідно до трьох принципів: прозорості – процесу оприлюднення місцевою владою за власною ініціативою вичерпної та актуальної інформації про свій персональний склад і структуру, повноваження та функції, фінанси, поточну активність та плани, політичні

¹ Методологія вимірювання передбачає оцінку 11 обласних центрів України – Донецька, Івано-Франківська, Луганська, Луцька, Львова, Миколаєва, Одеси, Рівного, Черкас, Чернігова та Ужгороду за 13 параметрами та 23 індикаторами (протягом останніх чотирьох місяців у цих містах представники мережі ОПОРА та партнерських організацій надсилали запити на інформацію, ходили на прийоми до чиновників і депутатів, відвідували пленарні засідання рад, аналізували контент офіційних веб-сайтів і друкованих видань рад). Результатом такої роботи стали відповіді на оперативні питання (всього – 202), що дало змогу оцінити роботу органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

ініціативи та ухвалені рішення, послуги, які надаються мешканцям, а також інформації, що становить суспільний інтерес; відкритості – процесу надання владою максимального доступу до інформації, що є в її розпорядженні, та стимулювання активного залучення громадян до безпосередньої комунікації та регулярного діалогу з питань вироблення політик на місцевому рівні; підзвітності – процесу систематичного інформування громадськості про результати та ефективність роботи муніципальних інституцій, використання громадських ресурсів і бюджетних коштів.

Найнижчі рейтинги в цих порівняннях отримав параметр «підзвітність депутатів міських рад» – жодна рада не пододала бар'єр вище 53 %. Єдиний параметр, лідер рейтингу у якому перетнув позначку у 90 %, – це «відкритість виконавчих органів». Перше місце посіли виконавчі органи Івано-Франківської міської ради (92 %).

ПІДЗВІТНІСТЬ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ

ЗАДОВІЛЬНИЙ РІВЕНЬ

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК 66%

ЛьВІВ 65%

НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ

ОДЕСА 51%

ЛУЦЬК 50%

ДОНЕЦЬК 49%

ЧЕРНІГІВ 47%

МИКОЛАЇВ 44%

ЛУГАНСЬК 43%

НЕПУБЛІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

РІВНЕ 40%

ЧЕРКАСИ 35%

УЖГОРОД 21%

ПУБЛІЧНІСТЬ ДЕПУТАТІВ МІСЬКИХ РАД

НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ ПУБЛІЧНОСТІ

ЛУЦЬК 55%

ЛУГАНСЬК 50%

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК 50%

ДОНЕЦЬК 47%

ЛьВІВ 46%

МИКОЛАЇВ 44%

НЕПУБЛІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

ОДЕСА 38%

РІВНЕ 36%

ЧЕРНІГІВ 36%

ЧЕРКАСИ 30%

УЖГОРОД 27%

За дослідженням експертів Центру політичних студій та аналітики, серед найзакритіших тем, на які місцеві чиновники з найбільшою неохотою дають відповіді, є:

- Забезпечення органами місцевої влади мовних прав громадян України.

- Процедури проведення державних закупівель.
- Оздоровлення дітей.
- Декларації державних службовців.
- Фінансування медичної галузі, зокрема кількості грошей, витрачених на закупівлю ліків для хворих на ВІЛ/СНІД, гепатит та онкохворих.

При цьому юрист Інституту медіа права Т. Олексіюк наголошує, що отримати доступ до інформації та відстояти свої права можна через суд. «Практика застосування законодавства про доступ до інформації не виникне автоматично. Щоб отримати суспільно важливу інформацію часто доводиться звертатися до суду та проводити адвокаційні кампанії. Досвід проведених судових справ показує, що досягнути успіху реалістично. Ми закликаємо громадян, а особливо журналістів, бути активними та захищати своє право знати», – зазначила юрист *(За матеріалами Звіту за результатами вимірювання Індексу публічності місцевого самоврядування та прес-конференції «Що і хто продовжує перешкоджати суспільству користуватись законом “Про доступ до публічної інформації”»).*

А. Блажкевич, наук. співроб. НЮБ НБУВ, канд. іст. наук

Безпека журналіста в сучасному суспільстві

За матеріалами міжнародного семінару-тренінгу «Відкрита розмова: Безпека журналіста»

Безпека журналістів і можливість вільно й без перешкод займатися професією є гарантією демократичного розвитку країни та сталого розвитку громадянського суспільства. Суспільне значення професії журналіста, її статус і місія журналістики полягає в тому, щоб оперативно, точно та об'єктивно висвітлювати події та явища. У сьогоднішньому світі ця професія часто пов'язана з ризиком, навіть якщо не йдеться про роботу в «гарячих точках»: працівникам ЗМІ доводиться працювати в епіцентрі надзвичайних ситуацій, в умовах організованих і стихійних масових акцій...

Під час міжнародного семінару-тренінгу «Відкрита розмова: Безпека журналіста» експерти з України, Росії, Грузії, Великої Британії та Німеччини, компанії Centurion – однієї з найбільших компаній світу, яка готує журналістів до роботи в екстремальних умовах, поділилися своїм досвідом роботи журналістів в умовах надзвичайних ситуацій.

Так, особливістю збору інформації під час техногенних катастроф і військових конфліктів можна вважати необхідність досягнення паритету між оперативним інформуванням про події та вивіреністю повідомлень, що можуть зашкодити, створити паніку. У цій ситуації відповідальність журналіста особливо висока. В ідеалі під час роботи журналістів в умовах надзвичайних ситуацій має бути розроблений план дій на випадок критичних ситуацій,

якого чітко повинні дотримуватися як працівники ЗМІ, так і правоохоронці. Під час техногенних катастроф надзвичайно важливою є чітка комунікація та співпраця між представниками ЗМІ та правоохоронцями.

У контексті висвітлення масових акцій, експерти радять представникам ЗМІ не нехтувати заходами безпеки та законами, які існують, під час роботи на таких заходах. Журналіст, який висвітлює масові акції, має серйозно підготуватись до події. Зокрема, треба прорахувати маршрут руху учасників акції, добре орієнтуватися на місці проведення акції, а під час висвітлення масових акцій в іншій державі слід знати її культурні традиції. Журналістам необхідно подбати про засоби ідентифікації під час висвітлення масових заходів. Наявність камери, телефону або іншого технічного засобу, на який журналіст може знімати, ще не доводить, що він журналіст, повинно ще бути відповідне посвідчення журналіста. Також під час висвітлення масових акцій журналісти мають підтримувати зв'язок зі своїми колегами, редакцією, юристами – не варто працювати поодиночі.

Журналіст під час масових акцій має поводитися як сторонній спостерігач, переконаний командир служби порятунку «Навігатор» (м. Донецьк) В. Цвірко. Крім того, експерт зазначив, що найпоширенішим порушенням з боку журналістів є робота безпосередньо в натовпі, де значно підвищується небезпека травматизму. Явною помилкою рятувальник назвав запис сюжетів або начитку новин безпосередньо в натовпі, оскільки коментарі журналіста можуть викликати негативну реакцію в учасників акції. Експерт також закликав розважливо ставитися до знятого матеріалу та техніки і не намагатися врятувати їх за будь-яку ціну, у тому числі ризикуючи власним життям.

Міністерство закордонних справ України у свою чергу надаватиме всебічну підтримку представникам українських засобів масової інформації, які працюють за кордоном, наголошує директор Департаменту інформаційної політики МЗС Є. Перебийніс. За його словами, цього року дипломатичні установи України надали підтримку понад 300 представникам українських ЗМІ в різних країнах світу. «У контексті підготовки до засідання Ради Міністрів ОБСЄ у Києві в грудні цього року нашим головуванням запропоновано до ухвалення ОБСЄ проект рішення щодо захисту журналістів, який планується винести на розгляд делегації найближчим часом – наприкінці вересня», – сказав директор Департаменту інформаційної політики МЗС.

Підбиваючи підсумки, зазначимо, що іноземні журналісти високо оцінили ідею проведення в Києві міжнародного семінару-тренінгу з безпеки журналістів.

Vox populi

І. Терещенко, мол. наук. співроб. СІАЗ НБУВ

Кияни хочуть виборів. Слово за політиками

*Результати соціологічного опитування киян щодо проведення виборів
Київського міського голови та Київської міської ради*²

Питання терміну повноважень Київської міської ради може бути предметом обговорення на рівні ЄС. Такий висновок можна зробити зі слів посла ЄС в Україні Я. Томбінського в ефірі «5 каналу». «Одне із засадних демократичних прав полягає в тому, щоб вибори відбулися тоді, коли закінчилися повноваження», – наголосив посол і зазначив, що ЄС порушує питання про вибори в Києві перед Кабміном. «Але не треба переоцінювати вплив ЄС. Це турбота українського суспільства», – сказав він, зауваживши, що призначення виборів у столиці залежить від політичних домовленостей у Раді.

Тим часом майже 60 % киян готові обирати собі владу у 2013 р. – такі результати соціологічного опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) на замовлення Комітету виборців України щодо ставлення мешканців столиці до перенесення виборів Київського міського голови та Київської міської ради на 2015 р.³

Представляючи результати дослідження, голова правління КВУ О. Черненко нагадав про ситуацію, яка на сьогодні слалася в Києві. Відомо, що вже понад рік як мер Л. Черновецький подав у відставку, а 2 червня цього року закінчився п'ятирічний конституційний термін повноважень Київської міської ради.

На сьогодні склалася правова колізія: повноваження і міського голови, і Київської міської ради фактично закінчилися і опозиційні політики та експерти наполягають на необхідності проведення у Києві позачергових виборів, оскільки міська влада є нелегітимною, з огляду на що опозиція блокує засідання Київської міськради. Водночас провести рішення про вибори через парламент прибічники цього кроку не можуть: спираючись на рішення Конституційного Суду, у якому зазначено, що всі чергові місцеві вибори, у тому числі й у місті Києві, мають проводитися восени 2015 р., більшість у Верховній Раді відмовляються голосувати за всі проекти постанов, які так чи інакше стосуються проведення виборів у Києві.

Минулого місяця Окружний адміністративний суд Києва визнав діяльність Київської міської ради теперішнього скликання правочинною, а

² Ілюстративні матеріали – за даними КВУ

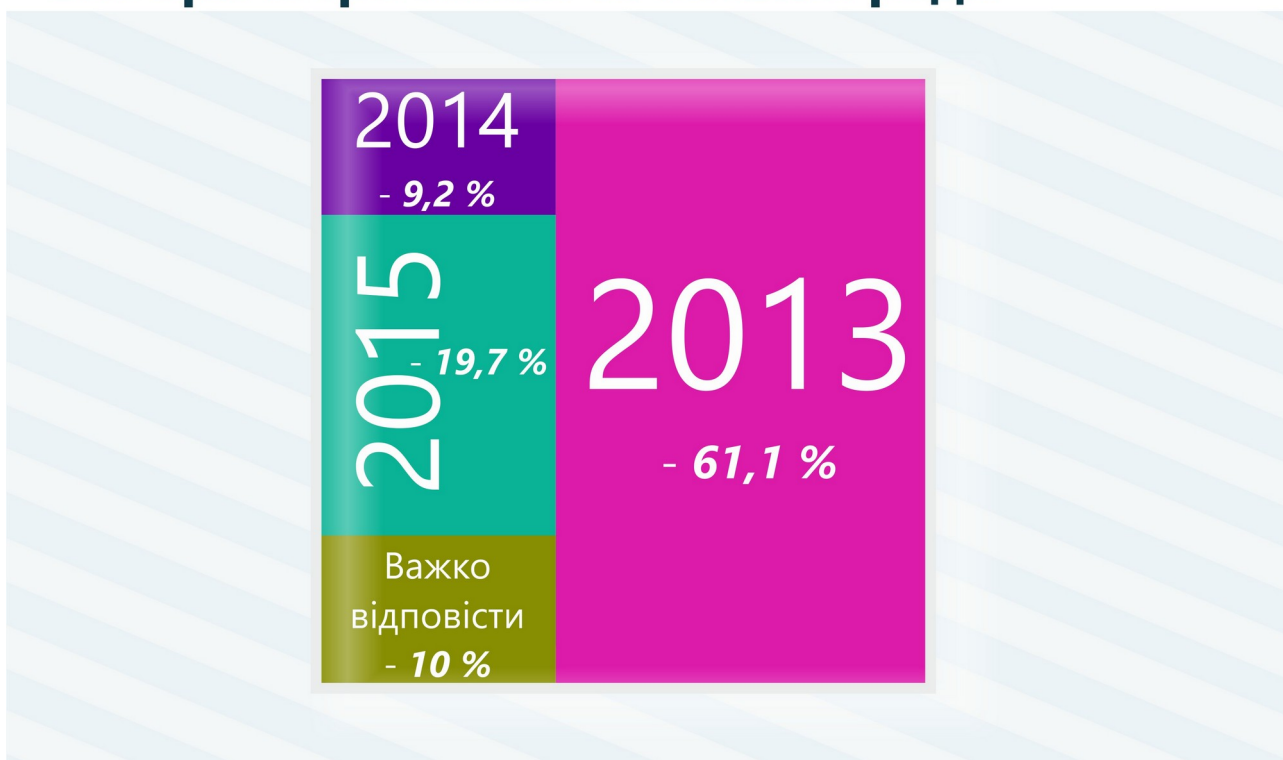
³ Опитування проводилося з 27 серпня по 9 вересня 2013 р. методом особистого інтерв'ю (600 респондентів) та методом телефонного опитування (САТІ) (209 респондентів). Статистична похибка вибірки (з довірчою імовірністю 0,95 та без урахування за дизайн-ефекту) не перевищує: 2,9 % для показників близьких до 50 %, 2,5 % – для показників близьких до 25 % та 75 %, 1,7 % – для показників близьких до 10 % та 90 %, 1,3 % – для показників близьких до 5 % та 95 %.

проведення її сесій і роботу її секретаря Г. Гереги як фактично виконувача обов'язків міського голови законним «до обрання нового складу Київської міськради на наступних чергових виборах», термін яких Конституційний Суд раніше підтвердив на 2015 р.

У цій ситуації опитування КМІС мало на меті з'ясувати рівень обізнаності киян з існуючим станом речей та їх ставлення до ситуації з місцевими виборами.

За даними опитування, 70,5 % киян знають, що повноваження Київського міського голови та міської ради закінчилися 2 червня цього року, не знають – 27,8 % і 2 % не змогли відповісти на запитання. Понад 60 % респондентів вважають доцільним проведення виборів якнайшвидше: повністю підтримують – 48 %; швидше так, ніж ні – 17,8 %. Щодо терміну проведення виборів мера та міської ради у контексті рішення КСУ, проведення виборів у 2015 р. підтримують: повністю – 12,6 %, швидше підтримують – 9,8 %; важко відповісти – 11,8 %.

У якому році необхідно провести вибори мера Києва та міської ради

50,8 % опитуваних вважають, що проведенню виборів перешкоджає Президент України, 48,2 % – парламентська більшість, 9,0 % – парламентська опозиція, 19,1 % – голова КМДА, 12,7 % – міська рада та 21,5 % – важко відповісти.

Досить високою є готовність мешканців столиці взяти участь у позачергових виборах, якщо такі все ж будуть призначені: 53,5 % точно прийдуть на дільниці і ще 28,3 % скоріше за все збираються це зробити. На думку О. Черненка, це доволі високий прогноз явки, особливо якщо

врахувати, що в столиці традиційно один з найменших показників участі громадян у виборах.

Чи візьмете Ви участь у виборах

Комітет виборців
України

Київський міжнародний
інститут соціології

Такі показники можуть бути пояснені тим, що 40,9 % киян вважають вибори в Києві демократичним актом виявлення волі, 22,8 % – схиляються до цієї думки, при тому, що 14,1 % переконані, а 15,4 % – схильні вважати, що йдеться про даремну витрату грошей.

«Безвідносно до рейтингів політиків і партій, опитування показало, що кияни хочуть обирати собі легітимну владу й негайно. Тому ті, хто сьогодні відтермінують вибори в Києві з метою до 2015 р. покращити свій рейтинг, мають зрозуміти, що з кожним днем затягування з виборами столиці вони лише втрачають популярність», – підсумував О. Черненко.

ПРАВО: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

О. Єфімов, доцент кафедри цивільного і трудового права Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана, кандидат юридичних наук

О. Домашенко, адвокат

Верховний Суд України: огляд «свіжої» судової практики

У пропонуваному матеріалі представлений коментар Висновків Верховного Суду України, викладених у рішеннях, прийнятих за результатами розгляду заяв про перегляд судового рішення з підстави, передбаченої п. 1 ч. 1 ст. 237 КАС України, за перше півріччя 2012 р. від 1 лютого 2013 р.

Стосовно адміністрування податків ВСУ узагальнив свої висновки в частині практики розгляду та вирішення спорів про права платників податків на податковий кредит та бюджетне відшкодування з ПДВ. При цьому узагальнення стосується застосування законодавства, чинного до ПКУ⁴, що є особливістю сфери діяльності судів. Особливість ця полягає у тому, що суди розглядають спори, які виникли стосовно минулих періодів, і ніяк не можуть розглядати та вирішувати спори щодо майбутніх подій. «Минулість» таких судових справ пов'язана ще й з існуванням процесуальних строків та процесуальних процедур. Будь-яка справа в суді може розглядатися роками. При цьому не завжди йдеться про порушення процесуальних строків, хоча й цього достатньо. Ідеться про те, що судових процедур чимало і кожна потребує певного часового проміжку, зібравши які разом, можемо отримати досить великий часовий період. Тож законодавство, яке було чинним колись давно, ще довго може застосовуватися в судах, і його різне тлумачення матиме наслідком узагальнення судової практики.

ВСУ узагальнив усі спори з приводу адміністрування ПДВ з точки зору двох аспектів: податкового кредиту і бюджетного відшкодування.

Податковий кредит з ПДВ

Митна вартість і звичайна ціна – поняття не тотожні. Відповідно до п. 4.1. ст. 4 Закону про ПДВ⁵ база оподаткування операції з поставки товарів (послуг) визначалася виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, визначеної за вільними цінами, але не нижче за звичайні ціни, з урахуванням акцизного збору, ввізного мита, інших загальнодержавних податків та зборів (обов'язкових платежів), згідно із законами України з питань оподаткування (за винятком податку на додану вартість, а також збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, на послуги стільникового рухомого зв'язку, що включається до ціни товарів (послуг)).

У випадку, якщо звичайна ціна на товари (послуги) перевищувала договірну ціну на такі товари (послуги) більше ніж на 20 %, база оподаткування операції з поставки таких товарів (послуг) визначалася за звичайними цінами. Порядок визначення звичайної ціни відповідно до п. 1.18. ст. 1 Закону про ПДВ був врегульований правилами, визначеними п. 1.20 ст. 1 Закону про прибуток. Згідно з цим пунктом звичайною вважається ціна товарів (робіт, послуг), визначена сторонами договору. Якщо не доведене зворотне, вважається, що така звичайна ціна відповідає рівню справедливих ринкових цін. Тобто, якщо податківці не можуть довести, що договірна ціна не відповідає рівню справедливих ринкових цін, вважається,

⁴ Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.

⁵ Закон України від 03.04.97 р. № 168/97-ВР «Про податок на додану вартість». Втратив чинність у зв'язку з прийняттям ПКУ 01.01.2011 р.

що вона відповідає цьому рівню. Методи доведення такого рівня звичайної ціни, встановлені п. 1.20 ст. 1 Закону про прибуток, не передбачали застосування митної вартості ані на користь платників податку, ані на користь бюджету.

ВСУ продублював і підтримав свою ж практику щодо того, що звичайна ціна, у випадку, якщо податківці довели її рівень допустимими законом методами, не може обмежуватися митною вартістю, тобто може бути вищою за неї. Навряд чи доведитимуть податківці протилежне.

Щодо скарги на контрагента.

Відповідно до пп. 7. 2.6 ст. 7 Закону про ПДВ у разі відмови з боку постачальника товарів (послуг) надати податкову накладну або при порушенні ним порядку її заповнення, отримувач таких товарів (послуг) мав право додати до податкової декларації за звітний податковий період заяву зі скаргою на такого постачальника, яка була підставою для включення сум цього податку до складу податкового кредиту. До заяви додавалися копії товарних чеків або інших розрахункових документів, що засвідчували факт сплати податку внаслідок придбання таких товарів (послуг). З приводу дії цієї норми ВСУ роз'яснив, що несвоєчасно отримана податкова накладна залишає покупцеві, який прагне мати право на податковий кредит, два варіанти дій:

– подати скаргу на свого покупця. Зробити це треба було своєчасно, як наголошує ВСУ. Своєчасність у цьому разі означає, що скарга мала бути додана до податкової декларації з ПДВ за той період, у якому виникло право на податковий кредит: не в наступному чи в будь-якому іншому періоді, а саме у вказаному;

– дочекатися податкової накладної і відобразити податковий кредит у тому періоді, коли вона була отримана.

Зрозуміло, що скаргу в такому випадку подавати було не потрібно. Ті платники податку, хто вчинив дії в один з наведених способів, по-перше, не є порушниками податкового законодавства, а по-друге, мають законне право на податковий кредит.

Бюджетне відшкодування ПДВ

Дата реєстрації платником ПДВ і право на бюджетне відшкодування.

Відповідно до пп. «а» пп. 7.7.11 ст. 7 Закону про ПДВ у редакції, що діяла до 01.01.2008 р., права на отримання бюджетного відшкодування не мала особа, яка була зареєстрована як платник цього податку менш ніж за 12 календарних місяців до місяця, за наслідками якого подається заява на бюджетне відшкодування. З цієї норми існувало виключення: вона не стосувалася нарахування податкового кредиту внаслідок придбання або спорудження (будівництва) основних фондів. Цю норму ВСУ тлумачить таким чином, що платник ПДВ має право на бюджетне відшкодування незалежно від строку його реєстрації як платника цього податку, якщо податковий кредит за звітний період сформований унаслідок придбання основних фондів.

Податкова декларація скороченої форми.

Відповідно до п. 11.29 ст. 11 Закону про ПДВ до 01.01.2008 р. була зупинена дія п. 7.7 ст.7, пп. 10.1 і 10.2 ст. 10 вказаного Закону в частині сплати до бюджету ПДВ щодо операцій з поставки товарів (робіт, послуг) власного виробництва, включаючи продукцію (крім підакцизних товарів), виготовлену на давальницьких умовах із власної сільськогосподарської сировини, за винятком операцій з поставки переробним підприємствам молока та м'яса живою вагою, що здійснюються сільськогосподарськими товаровиробниками незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, у яких сума, одержана від поставки сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки за попередній звітний (податковий) рік, становить не менше 50 % загальної суми валового доходу підприємства. Зазначені кошти залишалися в розпорядженні сільськогосподарських товаровиробників і мали використовуватися ними на придбання матеріально-технічних ресурсів виробничого призначення.

Відповідно до абзацу четвертого п. 1.2 Порядку заповнення та подання податкової декларації з податку на додану вартість, затвердженого наказом ДПАУ від 30.05.97 р. № 166, платники податку, у яких згідно з чинним законодавством суми ПДВ повністю залишалися в розпорядженні цих платників податку для цільового використання, подавали податкову декларацію з ПДВ (скорочену). ВСУ висловив свою думку про те, що подання скороченої податкової декларації з ПДВ є не правом, а обов'язком платника податку.

Граничні строки повернення надміру сплачених податків.

Відповідно до пп. 15.3.1. ст. 15 Закону України від 21.12.2000 р. № 2181-III «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» для подання заяви на повернення надміру сплачених податків, зборів (обов'язкових платежів) або на їх відшкодування у випадках, передбачених податковими законами, було встановлено строк у 1095 днів з дня, наступного за днем здійснення такої переоплати або отримання права на таке відшкодування.

Зрозуміло, що в умовах щороку дефіцитного бюджету податківці не поспішали задовольняти такі заяви, а потім відмовляли через те, що повернення чи відшкодування не відбулося в граничний строк, а отже, і право на нього втрачено. Просто через те, що вони зволікали з процесом повернення. ВСУ висловив свою думку з цього приводу, зазначивши, що строк у 1095 днів встановлено для подання заяви про повернення чи відшкодування, а не для самого повернення чи відшкодування. Тож заява, подана в цей строк, має бути виконана незалежно від того, скільки часу минуло з дня здійснення переоплати чи виникнення права на відшкодування.

Право на податковий кредит може залежати не лише від закону, а й від усвідомлення певних фактів платником ПДВ.

Відповідно до пп. 7.2.3, 7.2.4 ст. 7 Закону про ПДВ податкова накладна мала складатися в момент виникнення податкових зобов'язань продавця. Підприємства, звільнені від сплати податку до бюджету за рішенням суду, втрачали право, як на нарахування податку, так і на складання податкової

накладної. Покупець товарів (робіт чи послуг) у такого звільненого від сплати ПДВ продавця міг усвідомлювати факт звільнення продавця від сплати ПДВ, а міг і не усвідомлювати цього, отримавши від останнього податкову накладну.

ВСУ дійшов висновку про таке: якщо такого усвідомлення покупцем не було (наприклад, покупець купував товар у продавця як до звільнення його від сплати ПДВ, так і після, не знаючи про таке звільнення), то він мав право на податковий кредит, незважаючи на те що його продавець не мав права виписувати йому податкову накладну. Якщо ж у судовому засіданні буде встановлено обставини, за яких позивач (платник податків) міг усвідомлювати, що його контрагент, який звільнений від сплати ПДВ, при формуванні ціни на товар включив ПДВ, то сам факт наявності у такого платника податкової накладної, виданої продавцем, не рятує від втрати права на податковий кредит. *(Опубліковано: Бухгалтерія. – 2013. – № 27. – С. 10–11).*

ЩОДЕННИК БЛОГЕРА ^{6*}

Блог на сайті «Кореспондент.net»

Про автора: А. Никин, юрист

Если владелец кафе или магазина просят заплатить за музыку – это не чья-то прихоть. Это попытка заставить соблюдать закон.

Пренебречь авторскими правами в Украине – дело обыденное. Поэтому вопросы об их соблюдении встречаются недоумением. Почему, например, хозяева ресторанов или торговых центров должны платить за использование музыки в своей коммерческой деятельности? Ответ, работающий в Европе, Америке и даже России «Потому что так предусмотрено законом» в Украине не действует. Потому, наверное, и живем мы чуть хуже, чем европейцы или американцы.

Весь цивилизованный (и не очень цивилизованный) мир почему-то платит за публичное исполнение – так называется использование музыки в супермаркетах, магазинах, ресторанах, кафе (т. е. в коммерческой деятельности).

Обычно права на песню включает в себя четыре компонента. Это права авторов слов и музыки, исполнителя и производителя фонограммы. Права авторов слов и музыки называют авторскими правами, права исполнителя и производителя фонограмм – смежными правами.

Украинцам, особенно владельцам ресторанов и магазинов, на мой взгляд, необходимо принять на веру несколько аксиом:

– музыка – это тоже собственность, как и любая другая;

^{6*} Збережено стиль і граматику оригіналу

- за использование чужой собственности необходимо платить деньги;
- платить деньги необходимо в специально созданные организации, находящиеся под контролем государства и общественности;
- размер платежа не должен быть обременителен;

Во всем мире уже много десятилетий существуют специально созданные организации коллективного управления (ОКУ). Их единственная функция – сбор средств для авторов, исполнителей, производителей фонограмм, распределение и выплата таких средств обладателям прав на музыку и песни.

Такие организации существуют и в Украине, они находятся под контролем специального государственного органа – Государственной службы интеллектуальной собственности и представителей правообладателей.

И если вы – владелец кафе или магазина, и вас просят заплатить за музыку – это не чья-то прихоть, и не рейдерство. Это – попытка заставить соблюдать закон Украины «Об авторском праве и смежных правах». Логика очень проста, музыка точно такая же составная часть успешного ресторана как хорошая кухня, правильное освещение, персонал. Неужели кто то из хозяев ресторанов думает, что выключив музыку, он потеряет меньше 2 % клиентов. Исследования и несложные опыты показывают, что потеряет он гораздо больше. Для торговых заведений эта взаимосвязь не столь очевидна, но и реальные выплаты для них составляют значительно меньше чем 2 % от оборота. А ведь исследования проведенные во Франции показывают, что время проведенное посетителем в торговом центре в котором играет музыка в среднем на 20 % больше, чем в том, в котором музыка не играет. Так почему же за воду, электричество, обслуживающий персонал платить нужно, а за музыку нет?

Читателей, наверное, заинтересовал размер оплаты. Спешу разочаровать – это не миллионы, и даже не десятки тысяч. Законом предусмотрена оплата в размере не менее 1 % от дохода (подчеркиваю – дохода, а не прибыли) за использование авторских прав и 1 % – за использование смежных прав. Однако в реальной жизни проверить размер дохода непросто. Поэтому обычно устанавливается фиксированная сумма оплаты. И что бы там не говорили собственники кафе, ресторанов, магазинов, эта сумма совершенно необременительна. Обычно, она не превышает 15–20 грн с посадочного места для Киева, а в регионах и того меньше (http://blogs.korrespondent.net/business_blogs/blog/press27/a119670). – 2013. – 25.09).

Блог на сайті ubr.ua

Про автора: О. Гребинская, заместитель председателя правления АКБ «ИНДУСТРИАЛБАНК»

«Чужие» кредиты

Банки приступили к активным продажам «чужих» кредитов. В основе

таких возможностей лежат агентские соглашения, по которым один банк берет на себя обязательства выступать агентом по продаже кредитных продуктов другого банка. Банки заняты активным поиском новых возможностей для работы с клиентами. И вслед за Укрпочтой, с которой сотрудничает несколько финансовых учреждений в части выдачи кредитов, банки приступили к активным продажам «чужих» кредитов. В основе таких возможностей лежат агентские соглашения, по которым один банк берет на себя обязательства выступать агентом по продаже кредитных продуктов другого банка.

Как правило, речь идет о потребительских беззалоговых кредитах. У клиента, который обратился в свой банк, получил информацию о кредитных предложениях и решил взять кредит, в процессе подписания договора может возникнуть вопрос – почему же в договоре фигурирует совсем другое финансовое учреждение? Ведь для большинства потребителей существует понимание того, что кредитование – одна из составляющих деятельности любого банковского учреждения. Зачем же выдавать кредиты еще и других банков? Принимая условия агентского соглашения банк, выдающий «чужие» кредиты, получает возможность расширить свою линейку кредитных продуктов, дать клиенту возможность выбора из нескольких программ кредитования. Как правило, такая схема работы удобна для тех банков, которые ориентированы на низкий уровень кредитных рисков, выдвигают довольно жесткие требования к потенциальным заемщикам, но располагая сетью отделений готовы к увеличению потока клиентов, в том числе с целью повышения эффективности своей сети. Не рискуя собственными средствами, такой банк может удовлетворить потребность в заемных средствах со стороны клиента, который не соответствует требованиям собственных кредитных продуктов банка. И при этом имеет доход в виде комиссионного вознаграждения. В целом такая схема довольно удобна для клиентов.

Обращаясь в ближайшее и удобное для себя отделение банка, клиент может подать заявку на предоставление кредита сразу по нескольким программам. Нет необходимости в поездках в поисках другого банка, хотя от необходимости сбора второго пакета документов это не избавит. То есть через отделение одного банка открывается доступ к кредитным предложениям не только этого, но и другого финансового учреждения. Удобно и то, что для зачисления кредитных средств нет необходимости открывать еще один счет, все средства могут быть зачислены на уже действующие счета. Тот банк, который предоставляет кредиты на территории других банков, получает не только расширение точек продаж, но и доступ к клиентам, которые нуждаются в заемных средствах, но не соответствуют требованиям кредитной политики других банков. Как правило, банки, работающие по такой схеме, это крупные розничные банки, ориентированные на потребительское беззалоговое кредитование. Они имеют отлаженные системы работы в этом направлении, быстро предоставляют ответ о возможности получения кредита. Заводя свои кредитные предложения в другие банки, такие банки увеличивают объемы

кредитования без дополнительных затрат. В целом сотрудничество таких финансовых учреждений с другими банками выглядит для них более выгодным, поскольку гораздо проще обучить и мотивировать банковский персонал. Со сложностями в обучении и мотивации сталкиваются финучреждения, стремящиеся расширить точки продаж, к примеру, за счет отделений Укрпочты, где как отмечают банкиры, очень сложно переломить корпоративный менталитет госучреждения. Некоторые банки пошли дальше, заключая агентские соглашения с несколькими финансовыми учреждениями. Так что, возможно, это и есть новый формат финансового супермаркета, где можно получить банковские услуги на любой вкус и любые потребности. Высоких доходов! (<http://blog.ubr.ua/finansy/chujie-kredity-6396>). – 2013. – 24.09).

Блог на сайті ubr.ua

Про автора: О. Охрименко, президент Украинского аналитического центра

Покупаем недвижимость по безналу.

С 1 сентября 2013 г. купля-продажа недвижимости стоимостью больше 150 тыс. грн осуществляется по безналичному расчету. Первые сделки уже заключены, первые платежи уже прошли. И, как и ожидалось ранее, выявились первые проблемы этого нововведения. С 1 сентября 2013 г. купля-продажа недвижимости стоимостью больше 150 тыс. грн осуществляется по безналичному расчету. Первые сделки уже заключены, первые платежи уже прошли. И, как и ожидалось ранее, выявились первые проблемы этого нововведения. Как и следовало ожидать, часть нотариусов растерялась и не знает, что и как делать. Но большинство нотариусов уже начали отлаживать этот механизм безналичных расчетов, и, как малым детям, объяснять своим клиентам, что заниматься махинациями можно, но это им же будет дороже. На рынке уже появились махинаторы, которые за 500–1000 грн делают фальшивые платежки о переводе денег с одного банковского счета на другой счет. Фактически делается подделка документов, за которую можно привлечь к уголовной ответственности. За счет этой махинации можно рассчитаться наличными деньгами и подложить в документы подделку. Но, любая фальшивка всегда сопряжена с тем, что можно утратить и деньги, и только что купленную квартиру. Ибо для мошенников не составит труда аннулировать договор на основании того, что покупатель представил фальшивые документы, и дальше, с помощью «милых друзей в погонах», порешать вопросы в свою пользу так, что «любитель» фальшивых документов быстро поймет, почему за эти деяния предусмотрена уголовная ответственность. Но это, скажем так, частный случай. И, к сожалению, мошенники и аферисты были, есть и будут. Что касается реальных первых сделок по покупке-продаже недвижимости по безналичному расчету, то были выявлены следующие результаты. Аккредитивы для расчетов за

недвижимость между физическими лицами не работают. Банки очень редко используют аккредитивы, спрос на них очень небольшой и поэтому они не спешат эту услугу предоставлять физическим лицам.

Может со временем, когда количество желающих вырастет, отдельные банки будут предоставлять такие услуги, но сейчас это не интересно для банков и дорого для клиентов. Метод покупки через депозит, когда покупатель недвижимости открывает депозитный счет на имя продавца недвижимости, перечисляет деньги на этот счет, но распоряжаться этим депозитом продавец недвижимости сможет только после предъявления банку договора купли-продажи недвижимости, заверенного нотариально – работает. Хотя, и вот это уже проблемы самих банков, если в центральных офисах банков такие операции провести можно, то филиалы явно к таким депозитам не готовы. Отдельные филиалы банков вообще не знают, как оформить этот депозит. А другие филиалы, хотя и соглашаются открыть этот депозит, но выдвигают такие сложные условия, что это просто пугает и продавца, и покупателя недвижимости.

Можно только надеяться, что отдельные банки отладят свои технологические карты и научат своих сотрудников открывать такого рода депозиты для покупки-продажи недвижимости. Самым реальным методом расчетов за куплю-продажу недвижимости на данный момент являются обыкновенные текущие счета банков. Лучше именно текущие счета, а не карточные. Хотя в отдельных банках можно пользоваться и карточками. Не выгодно просто внесение денег на счет другого лица без открытия собственного текущего счета. В этом случае комиссия банка может быть большой. Хотя, один из известных украинских банков уже предлагает клиентам услугу по приему платежей без открытия счета и перечисления денег на счет продавца недвижимости в любом другом банке всего за 400 грн вне зависимости от суммы платежа. Если сделка тянет на миллион гривен, это мизерная комиссия. Хотя если используются текущие счета, то стоимость услуг банка будет дешевле. Как показала практика, оптимальный вариант: два текущих счета продавца и покупателя недвижимости в одном банке.

На данный момент целая группа банков, и среди них один из самых известных розничных банков Украины, предлагает лицам, которые хотят осуществить платежи по купле-продаже недвижимости такие тарифы: открытие счета – 10 грн, внесение денег на счет – 0 %, перечисление денег со счета на счет – 0 %, снятие денег со счета – 0 %. Срок перечисления денег со счета на счет – не более 20 мин. При этом на счет продавца недвижимости приходит сообщение СМС о зачислении денег на счет. Поэтому некоторые нотариусы предлагают своим клиентам простой метод расчетов за недвижимость. После составления договора купли-продажи, нотариус выписывает квитанции по уплате госпошлины и сбора в Пенсионный фонд за совершение сделки, далее покупатель одновременно оплачивает госпошлину и ПФ и осуществляет безналичный платеж на счет продавца. Затем покупатель получает в банке квитанции уже об уплате госпошлин и подтверждение безналичного платежа. На основании этих документов

нотариус завершает сделку и переоформляет собственность на недвижимость от одного физлица на другое физлицо. В некоторых случаях даже подписывает дополнение к договору купли-продажи заявление, что все расчеты по договору были завершены и все стороны довольны. Поэтому процедура не существенно усложнилась, скорее, стала более цивилизованной, когда не нужно проверять деньги, а можно уже без проблем забрать их из кассы банка или положить на депозит. Некоторые банки уже начали предлагать депозит до востребования для продавца недвижимости, который хочет купить другую недвижимость. Один из банков предлагает такой депозит по ставке 12 %. А это значит, то если 1 млн грн, а это около 120 тыс. дол, полежит на депозите только один месяц, физическое лицо, пока будет искать новую недвижимость, получит 10 тыс. грн дохода без особого труда. Если брать зарубежный опыт, то в странах ЕС расчеты за покупку-продажу недвижимости осуществляются через специальный счет нотариусов. Это удобно для клиентов и соответствует европейской практике.

В Украине такие операции пока редкое явление. У нотариусов нет опыта такого рода операций. Но со временем можно ожидать, что и украинские нотариусы научатся это делать не хуже немецких. Расчет через специальный счет нотариуса предполагает, что покупатель недвижимости до момента заключения сделки перечисляет деньги на счет нотариуса, или вносит деньги через кассу банка на этот счет. В день заключения сделки, нотариус оформляет договор купли-продажи и одновременно перечисляет деньги на текущий счет продавца недвижимости, или выдает платежный документ, согласно которого продавец недвижимости может получить деньги в кассе банка, где открыт счет нотариуса. Операция в целом понятна и прозрачна. В этом случае нотариус выступает контролером не только по переоформлению прав собственности на недвижимость, но и по движению денег между счетами. Нотариус может брать дополнительный платеж за такого рода услугу, когда он выступает неким расчетным центром. Хотя, не думаю, что суммы будут очень большими. Итак, процесс пошел. Правда, еще нужно приучить рынок рассчитывать за квартиры и дома наличной валютой. Идем в Европу, но по-украински (<http://blog.ubr.ua/finansy/pokupaem-nedvijimost-po-bezvalu-pervyi-blin-6410>). – 2013. – 1.10).

Информационно-юридический портал Status-Quo

Про автора: Г. [Пампуха, юридическая корпорация «Принцип»](#)

[Суд запретил банкам отбирать залоговое имущество обанкротившихся заемщиков](#)

Решение Верховного суда Украины касательно запрета банкам отбирать залоговое имущество у должников, которых признали банкротами, имеет положительный аспект для заемщиков (юридических лиц и физических лиц –

предпринимателей), поскольку в случае признания их банкротами, имущество, которое находилось в залоге, остается в их собственности. Кроме того, на мой взгляд, данное Решение ВСУ более надежно защищает права поручителей по договорам кредита, которыми часто являются третьи лица, и которые несут солидарную ответственность за ненадлежащее выполнение кредитного договора, в том числе и имуществом, которое находится в залоге у банка. Что касается банков, то с вынесением данного решения им придется предупреждать случаи банкротства своих клиентов. А это значит, что банки будут вынуждены идти на переговоры по поводу реструктуризации долга, а так же предоставлении иных льготных условий по кредитному договору (<http://www.s-quo.com/club/club.php/user/7948/blog/509>). – 2013. – 24.09).

Информационно-юридический портал Status-Quo

Про автора: Г. [Пампуха](#)

[Банки получили возможность через суды замораживать залоги по всем недействительным кредитным договорам](#)

Это абсолютно объяснимая позиция банковской системы по лоббированию и защите своих интересов если не в рамках законодательных норм, то в рамках высших судов. В то же время, если мы стремимся к верховенству права и имплементации европейских норм в действующее законодательство Украины, где, в первую очередь, главным законом страны является Конституция, то в Конституции Украины (ст. 58), также, как и в большинстве европейских конституций, присутствует понятие обратной силы закона.

Закон обратной силы не имеет.

Данная ситуация с разъяснениями Высшего хозяйственного суда напоминает нашумевший кипрский кризис, когда принятое решение Европарламента, а затем на его основании, решение правительства Кипра заставило банки задним числом изменить договорные отношения с клиентами, ужесточив их.

Если бы клиенты кипрских банков знали о таких условиях на момент заключения договора, вряд ли хоть один здраво мыслящий бизнесмен положил бы свои деньги в кипрский банк.

Кроме того, обеспечительные меры, в т. ч. дополнительные, налагаются на момент открытия производства в суде и заканчиваются с вступающим в силу решением. Поэтому желание банков в случае признания договора недействительным арестовывать залоговое имущество контрагента с помощью суда объяснимо, но не соответствует никаким международным правовым нормам (<http://www.s-quo.com/club/club.php/user/7948/blog/505>). – 2013. – 18.09).

Блог на сайті «Українська асоціація власників зброї»
Про автора: Ю. Минкин

Закручивают гайки. По следам свежих изменений к 622-му приказу

Недавно были приняты изменения к всемирно любимой 622 инструкции. Стало хуже. Сильно хуже. Гайки крутят одним росчерком пера, а обещанного РС всем и сразу нет, как и не было. Документ объёмен, я оставляю только то, что считаю нужным и важным.

Экспресс-анализ.

«--» – мой построчный комментарий;

ОЧ – основная часть оружия;

СХП – стрельба холостым патроном и оружие, ее выполняющее;

РС – Разрешительная система;

Инструкция основательно переписана

ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства внутрішніх справ України
07.08.2013 № 749

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29 серпня 2013 р. за № 1483/24015

ЗМІНИ до Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також бойових припасів до зброї та вибухових матеріалів

1. У назві Інструкції слова «пневматичної і холодної зброї» замінити словами «пневматичної, холодної і охолощеної зброї», слова «зазначених патронів» замінити словами «патронів до них», після слів «боєприпасів до зброї» доповнити словами, «основних частин зброї».

-- смена названня отражает суть. --

пункт 1.3 після слова «арбалети» доповнити словами та цифрами «луки з зусиллям натягу тятиви більше ніж 20 кг», після слів «несмертельної дії» слова «(далі – пристрої), та зазначених патронів» замінити словами «(далі – пристрої), та патрони до них, основних частин зброї», після слів «бойових припасів до зброї» доповнити словами «і охолощеної зброї».

2.2. У главі 2: у назві глави після слів «бойових припасів до неї» доповнити словами «основних частин зброї», слова «зазначених патронів» замінити словами «патронів до них»; пункт 2.1 викласти в такій редакції: «2.1. Здійснюючи дозвільну систему, органи внутрішніх справ відповідно до законодавства України видають міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, підприємствам, установам, організаціям, суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва, ремонту, торгівлі вогнепальною зброєю не військового призначення, боєприпасами до неї, холодною та охолощеною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с;

виробництва спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продажу (далі – суб'єкти господарювання), дозволи на придбання, зберігання, перевезення (через митний кордон України, територією України, транзит через територію України) й використання вогнепальної зброї, боєприпасів до неї, основних частин зброї, холодної зброї, охолощеної зброї, пневматичної зброї; пристроїв та патронів до них; вибухових матеріалів і речовин; на відкриття та функціонування сховищ, складів і баз, де вони зберігаються, стрілецьких тирів і стрільбищ, мисливсько-спортивних стендів, а також підприємств і майстерень з виготовлення і ремонту вогнепальної та холодної зброї, піротехнічних майстерень, пунктів вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування, магазинів, у яких здійснюється продаж зброї та бойових припасів до неї, пристроїв та патронів до них (далі – об'єкти дозвільної системи); громадянам – дозволи на придбання, зберігання та носіння вогнепальної мисливської зброї, холодної, охолощеної, пневматичної зброї, пристроїв.»

-- основные части и выхолощенное оружие стали регулироваться РС. Далее последствия. --

підпункт 2.3.2 викласти в такій редакції: «2.3.2. УГБ (ВГБ) ГУМВС, УМВС на: відкриття та функціонування об'єктів дозвільної системи: сховищ, складів, де зберігаються вибухові матеріали і речовини, піротехнічних майстерень, стрілецьких тирів і стрільбищ, мисливсько-спортивних стендів, а також підприємств і майстерень з виготовлення і ремонту вогнепальної, холодної та охолощеної зброї, спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони, магазинів, у яких здійснюється продаж зброї та бойових припасів до неї, основних частин зброї, пристроїв та патронів до них; право перевезення через митний кордон України мисливської вогнепальної зброї, основних частин зброї, бойових припасів до неї, пневматичної, холодної та охолощеної зброї громадянами України; придбання, зберігання та носіння мисливської нарізної, гладкоствольної зброї, пневматичної, холодної, охолощеної зброї, пристроїв громадянами України; придбання та зберігання відомчої вогнепальної, мисливської зброї, бойових припасів до неї, основних частин зброї, пневматичної, холодної, охолощеної зброї, пристроїв та патронів до них підприємствами, установами, організаціями, суб'єктами господарювання.

-- Итак, приобретение\ношение СХП у нас под РС. --

2.5. У главі 7: у пункті 7.3: абзац другий після слів «кожну одиницю зброї» доповнити словами «основних частин зброї»; абзац четвертий після слова «зброї» доповнити словами «основних частин зброї»; абзац п'ятий після слів «медичні довідки» доповнити словами «(крім охолощеної зброї)»; абзац сьомий після слів «та їх застосування» доповнити словами «(крім охолощеної зброї)»; доповнити пункт новим абзацом такого змісту: «копію 1, 2 та 11 сторінок паспорта громадянина України.»;

-- В Вашем деле тогда будет вестись учет и ОЧ, а раньше было попроще. --

у другому реченні пункту 7.5 слова «може вестися» замінити словом «ведеться», а після слова «зброї» доповнити словом «пристроїв»;

-- Т. е. теперь в дежурке данные по вам и вашему арсеналу не могут быть, а обязаны быть. --

– у пункті 7.7: перше речення після слова «холодної» доповнити словами «і охолощеної»;

-- Т. е. хранение СХП тоже будет контролироваться, а не сделали ли чего с макетиком, а, товарищ? --

– доповнити пункт новим абзацом такого змісту: «При зміні місця проживання, придбанні зброї та її перереєстрації громадяни обов'язково перевіряються за місцем проживання».

-- Переезд=переемтестация места хранения. Готовим правильные сейфы. --

3. У розділі II: 3.1. Назву розділу викласти в такій редакції: «II. Придбання, зберігання, облік, охорона, перевезення і використання зброї та бойових припасів, основних частин зброї, пристроїв та патронів до них».

3.2. У главі 8: пункти 8.1–8.9 викласти в такій редакції: «8.1. Дозвільна система, що здійснюється органами внутрішніх справ, поширюється на бойову нарізну військових зразків зброю або виготовлену за спеціальним замовленням, охолощену, нейтралізовану, несучасну, спортивну, мисливську вогнепальну зброю, бойові припаси до зброї, основні частини зброї, пневматичну, холодну зброю, пристрої та патрони до них, що належать підприємствам, установам, організаціям, суб'єктам господарювання та громадянам.

8.2. Вогнепальна зброя – зброя, яка призначена для ураження цілей снарядами, що одержують спрямований рух у стволі (за допомогою сили тиску газів, які утворюються в результаті згоряння металевого заряду) та мають достатню кінетичну енергію для ураження цілі, що знаходиться на визначеній відстані.

8.3. Бойова вогнепальна зброя – вогнепальна зброя, призначена для ураження людини та (або) техніки. До бойової зброї не належить старовинна зброя та її моделі, які виготовлені до 1899 р. включно.

8.4. До несучасної зброї належить вогнепальна і холодна зброя, яка: знята з озброєння армії та виробництва і для якої серійно не випускаються боеприпаси; знята з озброєння зброя і яка існує в одиничних екземплярах; виготовлена спеціально для виставок (експонування) в одиничних екземплярах.

8.5. Охолощена зброя – пристрої, виготовлені шляхом спеціального пристосування конструкції стрілецької вогнепальної зброї до стрільби лише холостими патронами, з яких неможливо зробити постріл снарядом, що має достатню вражаючу здатність. Призначена для використання на кінозйомках, при проведенні театралізованих, костюмованих та інших культурних заходів. Охолощена зброя повинна бути приведена на заводах-виготовлювачах чи в

майстернях з ремонту зброї у стан, придатний для стрільби тільки холостими патронами, що підтверджується відповідним висновком.

-- *СХП, господа! Даже «Блефы» и ТТ-С, т.к. переделаны из боевого. А вот турки формально нет.* --

8.6. Нейтралізована зброя – стрілецька зброя будь-якої моделі, яка з дотриманням вимог відповідних стандартів або технічних умов спеціально приведена на заводах-виробниках чи у спеціалізованих майстернях з ремонту зброї в непридатний для стрільби стан. Кожна одиниця нейтралізованої зброї повинна мати відповідний висновок про незворотне приведення її в непридатний для проведення пострілів стан та віднесення її до певного виду нейтралізованої зброї. На кожну одиницю нейтралізованої зброї наносять серійний номер та аббревіатуру виду нейтралізованої зброї. Нейтралізована зброя залежно від її призначення класифікується так: *учбова зброя* – зброя, яка спеціально приведена в непридатний для стрільби стан, призначена для навчання правилам поведінки зі зброєю (розбирання та складання, заряджання та розряджання, виконання стройових прийомів зі зброєю) (аббревіатура виду – УЧ); *учбово-розрізна зброя* – зброя, яка спеціально приведена в непридатний для стрільби стан, основні деталі якої мають спеціально виконані вирізи, призначені для забезпечення наочності при вивченні порядку взаємодії деталей і вузлів (аббревіатура виду – УЧР); *музейна зброя* – зброя, яка спеціально приведена в непридатний для стрільби стан та призначена виключно для експонування в музеях (аббревіатура виду – МУЗ); *макети зброї масогабаритні* – конструктивно подібні до вогнепальної зброї виробу, призначені для колекціонування та експонування фізичними та юридичними особами, які спеціально виготовлені з вогнепальної стрілецької зброї шляхом внесення до конструкції її основних частин та механізмів змін, що виключають здійснення пострілу (аббревіатура виду – ММГ).

8.7. Спортивна зброя – вогнепальна, пневматична або холодна зброя, призначена для ураження цілей під час спортивних тренувань і змагань, що відповідає правилам спортивних змагань з видів спорту, визнаних в Україні, що затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту, з урахуванням пропозицій відповідних всеукраїнських спортивних федерацій та правил спортивних змагань відповідної міжнародної спортивної федерації. Кожна одиниця спортивної зброї повинна бути сертифікована в установленому порядку та відповідати вимогам ГСТУ 78-41-002-97. 8.8. Мисливська вогнепальна зброя – вогнепальна зброя, призначена для ураження тварин і птахів під час полювання.

8.8.1. До мисливської вогнепальної зброї належать: мисливські гвинтівки, карабіни та штуцери, гладкоствольні рушниці, гладкоствольні рушниці із свердловиною «парадокс» з нарізами 100–140 мм на початку або в кінці ствола, мисливські рушниці зі свердловиною «сюпра», комбіновані рушниці, що мають поряд з гладкими і нарізні стволи.

8.8.2. Мисливська зброя повинна відповідати таким вимогам: для стрільби зі зброї використовуються мисливські патрони відповідного

калібру; загальна довжина з розкладеним та зафіксованим прикладом має становити не менше 800 мм; ємність магазину (барабана) (з установленим обмежувачем за наявності) нарізної зброї не має перевищувати десять патронів, а гладкоствольної – чотири патрона;

-- *НОВЕЛЛА! Все ГС, оформленное как охотничье, надо оборудовать ограничителями. Про оружие с коробчатым магазином молчу, т. к. там проще. А в помпе и большинстве п\а это часть оружия. Весело теперь будет на турнирах стрелять. Ибо формально нарушают ВСЕ. --*

Мати запобіжник; довжина ствола мисливської зброї повинна відповідати вимогам ГСТУ 78-41-002-97.

8.9. Боеприпаси – спеціально виготовлені вироби одноразового використання, які призначені забезпечити ураження цілей в умовах збройної боротьби, самооборони, полювання, спорту. До бойових припасів належать патрони до нарізної вогнепальної зброї різних калібрів, а також заряджені патрони до гладкоствольних мисливських рушниць, мисливський порох і капсулі»;

-- *Еще одна новелла. Потому что спасибо, «узаконили» порох, но, по сути, криминализировали оборот капсулей, т. к. в связке с 263 УК эта нормочка приказа дорого стоит, подтягивая владение «жевелом» к владению патроном. Ждем практики. --*

доповнити главу після пункту 8.12 новим пунктом 8.13 такого змісту: «8.13. До основних частин зброї належать будь-які елементи або запасні деталі, спеціально призначені для вогнепальної зброї та необхідні для її функціонування, а саме: ствол, корпус або стовбурна коробка, затвор або барабан, вісь затвору або казенник».

-- *Это оно. Без слов --*

10.7. Пересилання поштою зброї, бойових припасів до зброї, основних частин зброї, пристроїв та патронів до них, пороху забороняється.

-- *Вот так. Ноу комментс. Т. е. пока не посадят, но при выявлении оштрафуют и изымут. --*

3.6. ... «Для одержання в органах внутрішніх справ дозволу на придбання основних частин до мисливської вогнепальної зброї громадянами подаються: заява щодо видачі дозволу на придбання основних частин зброї на ім'я керівника органу внутрішніх справ за місцем проживання заявника; копія дозволу на право зберігання, носіння зброї відповідного виду, моделі; платіжний документ (платіжне доручення, квитанція) з відміткою банку, відділення поштового зв'язку або коду проведеної операції про внесення коштів за надання відповідної платної послуги. Заміна основних частин зброї в майстернях, які мають ліцензію МВС України, здійснюється без отримання додаткового дозволу на їх придбання».

-- *кто ж себя обидит, право же! --*

У зв'язку з цим абзац одинадцятий вважати абзацом шістнадцятим; пункт 12.3 після слів «гладкоствольної зброї» доповнити словами «основних частин зброї», слово «заяви» замінити словом «рапорту», після слів «платної послуги» доповнити словами «копії 1, 2 та 11 сторінок паспорта громадянина

України»; пункт 12.4 після слів «гладкоствольна зброя» доповнити словами «основні частини зброї, охолощена,»; у пункті 12.5: доповнити пункт після абзацу тринадцятого абзацами чотирнадцятим та п'ятнадцятим такого змісту: «За відсутності в громадянина зазначеного вище дозволу мисливські ножі придбаваються за дозволом на право придбання холодної зброї в порядку, установленому пунктом

12.2 цієї глави. У разі неможливості зробити в дозволі на право зберігання та носіння мисливської зброї відмітку про придбання ножа магазином видається довідка, яка в десятиденний строк разом з відповідною заявою про реєстрацію подається власником до органу внутрішніх справ за місцем реєстрації мисливської зброї». Перереєстрація (продовження строку дії дозволу на зберігання та носіння) охолощеної зброї не проводиться»;

-- хоть на этом спасибо. --

новая редакция «перевозочного» абзаца п.12.13: «12.13. Під час перенесення або перевезення вогнепальна, пневматична зброя має бути у розрядженому стані та знаходитися у спеціальному чохлі, кейсі, футлярі тощо. Під час перенесення або перевезення зброї та боєприпасів до неї, основних частин зброї, пристроїв та патронів до них власник зобов'язаний мати при собі дозвіл органу внутрішніх справ на право зберігання та носіння такої зброї, основних частин зброї та пристроїв»

-- Это – важно. Ибо отныне возим только в футляре\кейсе. Жаль, с разряженностью так и пояснили. Спорим дальше, тема эпическая. --

доповнити главу новим пунктом такого змісту: «12.24. Громадянам, які мають у власності мисливську гладкоствольну зброю, дозволяється придбання, зберігання та перевезення затворів (затворів із затворними рамами) до зброї відповідної моделі (за наявності дозволу на право зберігання та носіння такої зброї) без отримання додаткового дозволу органів внутрішніх справ на їх придбання».

-- попущение для владельцев «мультикалиберок»? А толку? Ну, хоть мне на «ПН-ку» затвор прикупить можно.--

И еще ввели спецотчет по количеству объектов разрешительной системы на «земле» каждого местного УДГБ. И так, ждем изменений в УК и заканчиваем срочные дела на «Райберте». Ибо с такой редакцией продажа рамок, затворов, барабанов, СХП и т.п. скоро станет рискованной штукой. Но самое грустное, это практически смертельный приговор легальному развитию практической стрельбы. Сделали или намерено, или просто не подумав (http://zbroya.info/ru/blog/1777_zakruchivaiut-gaiki-po-sledam-svezhikh-izmenenii-k-622-mu-prikazu). – 2013. – 26.09).

Блог на сайті «Украинская ассоциация владельцев оружия»

Про автора: В. Збаранський

Хронологія невдалих спроб, або Історія неприйнятого Закону України «Про Зброю»

Інформаційна база даних «Законодавство України» офіційного веб-порталу Верховної Ради України зберігає інформацію про 15 спроб ініціювання за період з 1995 р. по вересень 2013 р. розгляду законопроектів з питання регулювання обігу цивільної вогнепальної зброї, жоден з яких так і не став відповідним Законом.

Нижче у хронологічному порядку наведена інформація про ті законопроекти, які залишили свій слід в історії законотворчої діяльності українського парламенту. Хочу зауважити, що в окремих випадках (наприклад, п. 7 цієї статті) один пункт охоплює два, або три законопроекти, які подавалися на заміну попередньо зареєстрованих із збереженням номеру початкового.

1. Проект Закону України «Про зброю», поданий Кабінетом міністрів України у 1995 р. Сам текст законопроекту, на жаль, в базі відсутній, але залишилася Постанова Президії Верховної Ради України «Про проект Закону України про зброю» № 338/95-ПВ від 5 червня 1995 р., якою цей законопроект внесений на розгляд Верховної Ради України. Подальша доля в інформаційній базі не прослідковується. Картка законопроекту також відсутня. Текст Постанови Президії Верховної Ради України.

2. Модельний закон про зброю, прийнятий на десятому пленарному засіданні Міжпарламентської Асамблеї держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав (Постанова № 10-11 від 6 грудня 1997 р.). Це один з понад сотні модельних законопроектів, які були прийняті Міжпарламентською Асамблеєю держав-учасниць СНД протягом 1996–2011 рр. з метою уніфікації законодавства держав-учасниць СНД у рамках діяльності міждержавних органів Співдружності. Цей документ, як і будь-який акт міжнародно-правового характеру, потребує ратифікації Верховною Радою України для набуття чинності на території нашої держави. Однак, як і більшість подібних модельних законопроектів Міжпарламентської Асамблеї держав-учасниць СНД, він був залишений Верховною Радою України без руху. Текст цього законопроекту.

3. Проект Закону України «Про зброю», внесений народним депутатом України В. Недригайлом у 1997 р.

Текст законопроекту відсутній та єдиним підтвердженням його існування є Постанова Верховної Ради України «Про проект Закону України про зброю, внесений народним депутатом України Недригайлом В. М.» 682/97-ВР від 3 грудня 1997 р.

Відповідно до цієї постанови Комітету Верховної Ради України з питань законності та правопорядку доручено, з урахуванням обговорення Верховною Радою України внесених суб'єктами законодавчої ініціативи проектів Закону України про зброю, розробити та внести на розгляд Верховної Ради України у повторному першому читанні єдиний узгоджений проект Закону України про зброю.

Якщо уважно вчитатися в наведений текст, можна дійти висновку, що законопроект В. Недригайла на той момент, тобто на кінець 1997 р. був не єдиним. Подальша доля законопроекту невідома.

Текст Постанови Президії Верховної Ради України.

4. Проект Закону про зброю № 1032-1 від 26.05.1998 р., поданий народним депутатом України О. Данильчуком.

Відповідно до даних електронної облікової картки цього законопроекту, він до цього часу опрацьовується в Комітеті з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією, а 18.06.2001 р. йому на заміну внесено проект Закону України «Про зброю» № 1032-д (див. п. 7). Із текстом законопроекту можна ознайомитися, завантаживши його з картки законопроекту.

5. Проект Закону про зброю № 1032-2 від 10.11.1998 р., поданий народними депутатами України Ю. Кармазіним і В. Мухіним. Законопроект повернуто на доопрацювання, а 18.06.2001 р. йому, як і в попередньому випадку на заміну внесено законопроект № 1032-д (див. п. 7). Із текстом законопроекту можна ознайомитися, завантаживши його за посиланням з картки законопроекту.

6. Проект Закону про зброю № 1032-3 від 06.07.2000 р., поданий народним депутатом України І. Біласом.

До складу авторського колективу входили сам І. Білас і три співробітники Міністерства внутрішніх справ України. Законопроект опрацьовувався в Комітеті Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією і був повернутий авторам на доопрацювання, а 18.06.2001 р. йому на заміну, як і у попередніх двох випадках, внесено законопроект № 1032-д (див. п. 7).

Із текстом законопроекту можна ознайомитися, завантаживши його за посиланням з картки законопроекту.

7. Проект Закону про зброю № 1032-д від 15.06.2001 р., ініційований народними депутатами України Ю. Кармазіним, І. Біласом, О. Данильчуком і В. Мухіним, фактично поєднав три попередніх законопроекти (№ 1032-1, 1032-2, 1032-3), але в результаті слухань на двох пленарних засіданнях Верховної Ради України в жовтні та листопаді 2001 р. він був знятий з розгляду.

05.03.2002 р. йому на заміну до Комітету Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією був поданий новий законопроект, який 07.03.2002 р. було відхилено Комітетом. Із текстами обох редакцій законопроектів можна ознайомитися, завантаживши їх за посиланнями з картки законопроекту.

8. Проект Закону про зброю № 1171-1 від 02.10.2002 р. ініційований народними депутатами України Л. Черновецьким і О. Римаруком. Перш за все, привертає увагу той факт, що вперше з 1998 р. головним комітетом для цього законопроекту визначено Комітет Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності. Найімовірніша причина цього у тому, що сфера дії законопроекту вперше охоплює нарівні з цивільною військовою та службово-штатну зброю. Законопроект повернуто на доопрацювання, а в подальшому йому на заміну

внесено законопроекти № 1171 від 22.11.2002 (див. п. 9) та № 1171-2 від 08.10.2003 р. (див. п. 10).

Із текстом законопроекту можна ознайомитися, завантаживши його за посиланням з картки законопроекту.

9. Проект Закону про зброю № 1171 від 22.11.2002 р. ініційований групою народних депутатів України Ю. Кармазіним, Л. Черновецьким, В. Нечипоруком і О. Римаруком.

У картці законопроекту міститься посилання на дві редакції цього законопроекту: від 05.06.2002 р. та від 21.11.2002 р.

Проект цього Закону в результаті слухання на пленарному засіданні Верховної Ради України 03.04.2003 р. 284 голосами «ЗА» був направлений на повторне перше читання. Загальні результати голосування і поіменне голосування.

Пропозиції щодо доопрацювання були враховані Комітетом з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності 30.10.2003 р., але подальша доля законопроекту невідома.

Із текстом законопроекту в обох редакціях можна ознайомитися, завантаживши їх за посиланнями з картки законопроекту.

10. Проект Закону про зброю № 1171-2 від 08.10.2003 р. ініційований групою народних депутатів України Й. Вінським, В. Развадовським, С. Бульбою, В. Королем, В. Зубовим.

У картці законопроекту міститься посилання на дві редакції цього законопроекту: від 09.12.2002 р. та від 02.10.2003 р. Головним комітетом визначено Комітет з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності.

Законопроект в редакції від 09.12.2002 р. заслухано 03.04.2003 р. на пленарному засіданні Верховної Ради України та 158 голосами «ЗА» при 55 «ПРОТИ» (217 депутатів взагалі не голосували) відхилено. Результати цього голосування.

04.03.2004 р. законопроект в редакції від 02.10.2003 р. було заслухано та знято з розгляду Комітету.

Із текстом обох редакцій законопроекту можна ознайомитися, завантаживши їх за посиланнями з картки законопроекту.

11. Проект Закону про зброю № 1171-д від 29.10.2003 р. ініційований народними депутатами України О. Бандуркою та В. Нечипоруком. Авторський колектив розробників законопроекту складався з 34 осіб. Це поки що найбільший колектив авторів серед усіх подібних законопроектів. Проект цього Закону взято Парламентом за основу 04.03.2004 р. (302 голоси «ЗА»). Поіменне голосування.

22.12.2005 р. цей законопроект було заслухано в другому читанні та знято з розгляду Парламенту («За» 153 депутати, «Проти» – 0, «Утримався» – 1, не голосували – 255, всього зареєстрованих в залі «409»). Поіменне голосування.

Із текстом законопроекту можна ознайомитися, завантаживши його за посиланням з картки законопроекту.

12. Проект Закону про зброю 3069 від 22.08.2008 р. ініційований Народними депутатами України В. Грицаком і Б. Пудовим. Інформація про авторів відсутня.

Законопроект було повернуто на доопрацювання, а 09.02.2009 р. йому на заміну було внесено законопроект № 2105 (див. п. 13). Із текстом законопроекту можна ознайомитися, завантаживши його за посиланням з картки законопроекту.

13. Проект Закону про обіг зброї невійськового призначення № 2105 від 09.02.2009 р. ініційований Народними депутатами України В. Мойсиком, В. Грицаком, Ю. Прокопчуком і Б. Пудовим. Інформація про авторство відсутня.

У картці законопроекту міститься посилання на дві редакції цього законопроекту: від 20.02.2008 р. та від 09.02.2009 р. Головним комітетом визначено Комітет Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності, оскільки до сфери дії цього закону було включено не лише цивільну, але й службову зброю.

14.04.2010 р. цей законопроект було прийнято в першому читанні та включено до Порядку денного одинадцятої сесії Верховної Ради України шостого скликання 6 вересня 2012 р., але до цього часу не розглянуто. Можливо це пов'язане з тим, що 12.12.2012 р. у Верховній Раді України був зареєстрований новий законопроект № 0885 з такою ж назвою та за того ж складу ініціативної групи. (див. п. 14).

Цікаво, що за прийняття цього законопроекту в першому читанні було віддано 318 голосів «за» з 422-х присутніх і лише один голос «проти». Результати поіменного голосування.

Із текстами обох редакцій законопроекту можна ознайомитися, завантаживши їх за посиланнями з картки законопроекту.

14. Проект Закону про обіг зброї невійськового призначення № 0885 від 12.12.2012 р. поданий ініціативною групою народних депутатів України В. Мойсиком, В. Грицаком, Ю. Прокопчуком і Б. Пудовим. Інформація про авторський колектив відсутня.

У картці законопроекту міститься посилання на три редакції цього законопроекту: від 20.02.2008 р., від 09.02.2009 р. та від 12.12.2012 р. За даними офіційного порталу Верховної Ради України цей законопроект з 27.12.2012 опрацьовується в Комітеті з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Із текстами редакцій законопроектів можна ознайомитися, завантаживши їх за посиланнями з картки законопроекту.

15. Проект Закону про дозвільну систему у сфері поводження із спеціально визначеними видами зброї, бойовими припасами до неї, засобами індивідуального захисту та активної оборони, вибуховими матеріалами промислового призначення № 3066 від 09.08.2013, поданий до Верховної Ради України Прем'єр-міністром України М. Азаровим 18.09.2013 р. Головним науково-експертним управлінням Верховної Ради України надано висновок про можливість розгляду цього законопроекту у першому читанні та прийнятті його за основу за умови обов'язкового врахування висловлених зауважень і пропозицій.

Фактично, це самий неоднозначний законопроект у порівнянні з усіма попередніми. По-перше, до кола його регулювання, окрім зброї, віднесено засоби індивідуального захисту (шоломи, бронежилети, протиударні та броньові щити та інші засоби, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України), а також засоби активної оборони, які законопроектом не визначені, але із змісту ст. 7 вбачається, що мова йде про пістолети та револьвери (пристрої) вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначені патрони, тобто, про «травматичну» зброю. А, по-друге, цим законопроектом вперше встановлюється спеціальний режим регулювання обігу деактивованої (охолощеної) зброї, який аналогічний до вогнепальної зброї. Що цікаво, цим законопроектом не передбачається право громадян на володіння засобами індивідуального захисту. Із текстом законопроекту можна ознайомитися, завантаживши його за посиланням з картки законопроекту.

Отже, підсумовуючи, можна сказати, що за останні 18 років у Верховній Раді України було здійснено щонайменше 15 спроб прийняття закону про регулювання обігу цивільної вогнепальної зброї, які відображені у двадцять одній редакції відповідних законопроектів. Припускаю, що у період з 1991–1994 рр. такі спроби також здійснювалися неодноразово, але про них можна дізнатися лише з паперового архіву Верховної Ради України.

У всіх цих законопроектах немає згадки про право громадян на короткоствольну вогнепальну зброю самозахисту, але при цьому авторами майже всіх законопроектів піднімається питання про надання громадянам права на, так звану, «травматичну» вогнепальну зброю самозахисту, тобто короткоствольну вогнепальну зброю під боєприпаси не смертельної дії, ефективність якої в цілому досить низька, а непоодинокі наслідки її застосування все ж ставлять під сумнів її не смертельність. При цьому, в останні роки до такої зброї застосовується «сором'язливий» термін – «пристрої».

Звичайно, кожна нормальна людина скаже: «Краще хай така псевдозброя, ніж ніякої», і буде права. Але як пояснити цю гру термінами та нав'язливе бажання законотворців дати громадянам саме такий ненадійний та малоефективний засіб самозахисту? Патологічним страхом перед словами «пістолет» чи «револьвер», самообманом, чи спробою у такий спосіб назавжди поховати надію на легалізацію повноцінної короткоствольної вогнепальної зброї самозахисту? (http://zbroya.info/uk/blog/1757_khronologii-nevdalikh-sprob-abo-istoriia-nepriiniatogo-zakonu-ukrayini-pro-zbroiu). – 2013. – 23.09).

Блог на сайті Gazeta.ua

Про автора: Д. Корнійчук, журналіст, історик

Реформирование уже сложившееся бюрократической документальной системы можно разделить на два равноценных аспекта.

Первый – это проведение дерегуляции. То есть – отмена наиболее одиозных нормативных актов, провоцирующих коррупции. Пример – тот же техосмотр. Сейчас рассматривается вариант уменьшение количество лицензий на хозяйственную деятельность, отмена печатей. И главное – наконец-то создание Единого электронного портала административных услуг, который позволит минимизировать контакты бизнеса с чиновниками, а также наконец-то систематизировать все законодательные нормы в одном месте.

Второе – это оценка регуляторного влияния (ОРВ) новых принимаемых нормативных актов (парламента, Кабмина, местных органов власти).

И вопрос ОРВ является стратегически более актуальным. Поскольку бюрократическая машина и чиновники все время стараются породить некие нормативы, которые нереально выполнить бизнесу и людям. А значит – существует перманентная вероятность коррупционной составляющей. Пример – возникший скандал вокруг приказа Минздрава относительно норм эксплуатации детсадов, что уже вызвало официальный протест Госслужбы по вопросам регуляторной политики.

В принципе, если бы мы реально хотели реформ, то ОРВ выполнялась бы еще с 2003 г., когда был принят Закон «Об основах государственной регуляторной политики». Причем к документу нет никаких претензий, все правильные европейские формулировки.

Но, как всегда, мы можем писать хорошие законы, но не выполнять на практике. Собственно, поэтому на повестке и стоит усиление оценки влияния регуляторных актов. Сами чиновники должны научиться писать нормальные законы.

Собственно, именно этому вопросу был посвящен семинар для чиновников от Института украинской политики, который прошел в Киеве 20 сентября. С участием – иностранных специалистов по оценке регуляторного влияния. Одним из гостей стал американец Скотт Якобз, директор Jacobs, Gordova & Associates.

Итак, в чем суть ОРВ?

С одной стороны, чиновники должны научиться изначально оценивать последствия их законотворчества, предлагая возможные альтернативные варианты.

Сразу вспоминается, какие далекие от реальности обоснования пишут наши депутаты для своих законопроектов. Иногда – даже не напрягаются с формулировками. Вроде – принятие законопроект не повлечет дополнительных расходов из бюджета. А потом вдруг выясняется, что надо столько-то миллионов. И приходится их выделять – закон-то принят.

С другой стороны, каждый нормативный акт должен проходить обсуждение с общественность. Конечно, некоторые министерства для вида вешают где-то подальше на сайте проекты документов. Там, где их никто не может найти. Но это же не диалог с обществом. В итоге начинаются

«разборки», после того, как документ регистрируют в Раде или даже принимают.

Еще одна из главных задач ОРВ – это анализ необходимости регулирования в данной сфере. То есть – а надо ли вообще государству влазить и почему бизнес сам не может разобраться с вопросом?

К сожалению, с нашими чиновниками необходимо действовать дополнительно методом «кнута». Не только учить писать законы по европейскому образцу, но и не пропускать в жизнь большинство их заранее коррупционного творчества. Тогда, возможно, они привыкнут работать на совесть – и что-то и поменяется в Системе... (<http://gazeta.ua/ru/blog/39186/ukraina-i-durackie-zakony-izvechnaya-dilemma>). – 2013. – 27.09).

Блог на сайті komarovskiy.net

Про автора: Є. Камаровський, дитячий лікар

О нормах, несовместимых с жизнью, или об угрозе существования детских садов в Украине

Открытое письмо

1 августа 2013 г. Министр здравоохранения Украины подписал, а 9 августа Министерство юстиции Украины зарегистрировало имеющий силу закона приказ – ГОСУДАРСТВЕННЫЕ САНИТАРНЫЕ НОРМЫ И ПРАВИЛА «Устройство, оборудование, содержание дошкольных учебных заведений и организация жизнедеятельности детей».

Закон опубликован и, соответственно, вступил в силу 3 сентября. Независимой Украине понадобилось 22 года для того, чтобы переписать аналогичный документ, созданный в далеком 1985 г.!

Первое ощущение после прочтения – смешанное чувство недоумения, возмущения и стыда. Но, похоже, понятие «стыд» вовсе не из тех чувств, что особо беспокоят создателей этого шедевра коррупционной бюрократии!

В общем уже неважно, в каком направлении (европейском, российском или китайском) движется наша страна. Министерство здравоохранения Украины остается жить в своем особом мире. С советским мышлением, советской привычкой общаться с народом посредством приказов и советской бюрократией. Но при этом с далеко не советскими материальными возможностями в сочетании с современной коррупцией, безответственностью и безнаказанностью.

Теперь по существу.

В стране очень серьезное положение с детскими садами. Тысячи женщин оторваны от социума, от возможности быть полноценными членами общества. Эти женщины сидят дома с детьми. Поскольку в детских садах не хватает мест.

А те, кому повезло место найти, тоже довольны далеко не всегда: группы переполнены, нечем дышать, где-то дети мерзнут, кому-то жарко, гуляют редко, болеют часто.

Проблема реальная. Ею озабочены миллионы. Партия и правительство, точнее правительство и администрация президента, в курсе. Вы вообще слышали из уст украинского президента или кандидата в президенты словосочетание «детский сад»? Лично я впервые услышал в 2012 г. – президент открывал детский сад, говорил о том, что с проблемой знаком. Совсем недавно – уже в 2013 г. – в общении с народом тема детских садов была поднята на самом-самом верху, нам обещали, что ситуация изменится. Похоже, слышали президента многие, в том числе те особо активные чиновники, что бросились писать законы об «...организации жизнедеятельности детей».

Давайте посмотрим на ситуацию с позиции здравого смысла. В государстве имеется серьезная проблема. Надо решить ее как можно быстрее, с учетом ограниченных материальных возможностей. Для этого следует максимально упростить принятие решения, предоставить льготы и всячески поддержать тех, кто готов вложить личные (!) средства в решение государственной (!) проблемы.

И вот документ! Он един для детских садов всех форм собственности. Он создан с какой-то изощренной, откровенно издевательской насмешкой над здравым смыслом.

Я с абсолютной убежденностью, опираясь на свой более чем 35-летний опыт изучения детского здоровья, заявляю:

- ни один детский сад нашей страны не соответствует и никогда не будет соответствовать вновь созданным санитарным нормам и правилам;
- теперь в нашей стране в принципе невозможно построить (создать, организовать) детский сад, соответствующий нормам и правилам.

К чему все это приведет?

К тому, что толпы проверяльщиков будут бегать по детским садам и требовать денег, поскольку нарушения есть теперь у всех.

К тому, что те немногие частные предприниматели, что раздумывали над целесообразностью открытия детского сада, раздумывать перестанут и откроют очередную автомойку или бензозаправку.

К тому, что тысячи молодых женщин так и будут годами лишены возможности хоть какое-то время посвятить себе.

Вам сложно поверить в это? Ну что ж, конкретный пример. Закон предписывает, что в помещениях детского сада должна быть относительная влажность воздуха 40–60 %. Это важнейший показатель, определяющий состояние местного иммунитета и, соответственно, как частоту ОРЗ, так и риск осложнений.

Центральное отопление (которое длится шесть месяцев в году) – мощный фактор, высушивающий воздух. И относительная влажность

воздуха в отапливаемых помещениях всегда ниже 40 %. Поднять ее (влажность) можно только с помощью увлажнителей воздуха.

Закон предписывает, что температура воздуха в спальнях детского сада должна быть (в зависимости от возраста) в пределах 18–21°C. Минимум четыре – пять месяцев в году для того, чтобы поддерживать такую температуру, необходимо осуществлять кондиционирование воздуха.

Но при этом в законе – в ЗАКОНЕ (!!!) – написано: «Запрещается установка кондиционеров и увлажнителей воздуха любого типа». Т. е., предписывая нормы, законодатель заведомо лишает вас возможности этим нормам следовать!

Выдвинуть заведомо невыполнимое требование, а потом наказать за невыполнение – это называется беспредел. Мы согласны на то, чтобы наши законы были именно такими?

Люди! Почему в Министерстве здравоохранения кондиционеры использовать можно, а в детском саду нельзя? Почему?! Чем продиктована столь трогательная забота? Незнанием школьных основ физики? Почему нельзя использовать увлажнители воздуха? Чем это можно объяснить? Привычкой авторов закона жить исключительно на морском побережье, где нет отопительного сезона и проблем с влажностью воздуха?

А как вам норма закона, согласно которой персонал детского дошкольного учреждения не должен надевать на пальцы кольца и использовать бижутерию! Пришли проверяльщики, поймали уборщицу тетю Машу с обручальным кольцом... даешь наполнение бюджета!

А как трогательно-любовно расписаны требования к туалетам! Цитирую: «В туалетных для детей старше трёх лет должно быть четыре детских умывальника, четыре детских унитаза в открытых кабинках с перегородками высотой 1,2 м (по два унитаза в отдельных туалетах для мальчиков и девочек), душевой поддон с душевой сеткой с гибким шлангом. Одна из кабинок должна иметь ширину – 1,65 м, глубину – 1,8 м. В этой кабине рядом с унитазом предполагается пространство для кресла-коляски, а также возможность установки в случае необходимости поручней, штанг, крючков. Для взрослых в закрытой кабине устанавливается один унитаз». Так и стоит перед глазами проверяльщик, который выползает из туалета с криком и сантиметром в руках – ага, у вас тут 163 см, а по ЗАКОНУ (!) надо 165...

А если у вас детский сад на 20 детей? Все равно четыре детских унитаза – это ЗАКОН!

Вы хотите привезти в детский сад десять пачек сока. Пожалуйста! Но сделать вы это можете только на специальном автомобиле с надписью «Продукты»...

А когда вы приступите к озеленению территории, так учтите, что (норма закона) «нельзя использовать растения, вызывающие аллергию» – как будто имеется список растений, на которые аллергии никогда не бывает.

Подобных «норм» в Законе сотни! И десятки требований, явно рассчитанных на умственно отсталых читателей, типа «Перегоревшие лампы

подлежат своевременной замене», или «Форма теневых навесов может быть прямоугольная или круглая...» – а если овальная – так это незаконно!

Наша страна декларирует курс на европейские ценности. Главная европейская ценность – уважение к закону! Граждане страны понимают смысл и целесообразность законов и берут на себя обязательства их выполнять. Куда мы берем курс, принимая «законы», реально ухудшающие жизнь миллионам людей, – непонятно. Но не в Европу однозначно!

Я обращаюсь к украинским политикам!

Эти, с позволения сказать, «нормы и правила» не имеют никакого отношения к большинству или оппозиции. Они не ущемляют ничьи финансовые интересы. Они «всего лишь» блокируют нормальное функционирование существующих и создание новых детских дошкольных учреждений. Вам, поставленным на стражу интересов народа, здесь нечего делить, не о чем спорить. Защитите детей наших и тех, кто рядом с детьми по зову сердца.

Давайте хоть на некоторое время перестанем говорить о том, на каком языке нам общаться. Давайте поговорим о том, чем нашим детям дышать! Когда вы в парламенте принимаете законы, то мы – ваши избиратели – всегда знаем – кто именно автор закона, и с этим во многом связано наше к конкретному законопроекту доверие или недоверие. Давайте прервем анонимное законотворчество, когда законы пишутся от коллектива министерства, и у нас нет никаких шансов взглянуть в глаза тому великому ученому-эксперту, который запретил увлажнители воздуха и кондиционеры.

Я обращаюсь к журналистам. Друзья! Этот «закон» читать невозможно, но почитайте! Вы ведь не только журналисты, вы еще и мамы, и папы. Это за вас борьба, за детей ваших. Поверьте, приведенные мною примеры – это даже не верхушка айсберга, это так, снежинка на этом айсберге. И если мало – я продолжу разбор, хотя и противно... Но напишите, покажите, объясните людям, что нет в жизни ничего более ответственного, чем дети – их потребности и люди, которые эти потребности удовлетворяют. Стыдно жить в стране, где детских врачей уничтожают как явление, где педагоги и воспитатели не выживут без родительских подарков, где каждый день слышны мольбы о спасении жизни ребенка, где тоннами продаются и поедаются детьми лекарства с недоказанной эффективностью, где борцы с вакцинацией бегают с одного телеканала на другой.

Я обращаюсь к общественности, ко всем тем, кому небезразлично будущее наших детей. Давайте добьемся отмены этого позорного закона. Давайте потребуем, чтобы если не к нам, то хотя бы к нашим детям, к будущему нашей страны, относились уважительно, чтобы «жизнедеятельность детей» определялась современной наукой и здравым смыслом, а не бумаготворчеством чиновников, для которых закон – это не способ улучшения жизни людей, а один из вариантов обогащения за счет нарушителей этого закона.

Давайте добьемся прекращения возмутительной практики, когда решения, затрагивающие каждую семью, появляются без какого-либо

публичного обсуждения, при невозможности критики со стороны униженных профессионалов, которые не могут позволить себе высказать объективное мнение о законе, поскольку абсолютно зависимы от тех, кто этот закон придумал и утвердил (<http://www.komarovskiy.net/blog/o-normax-nesovmestimyx-s-zhiznyu-ili-ob-ugroze-sushhestvovaniya-detskix-sadov-v-.html>). – 2013. – 23.09).

Блог на сайті «Перевал»

Про автора: А. Скурихин

С какого возраста можно работать в Украине? Какие условия работы для подростков? Где и когда можно работать ученикам школ?
Рассмотрим эти вопросы с точки зрения законы и, конечно же, с точки зрения реального положения дел. Статья будет выдержана в стиле «вопрос – ответ».

С какого возраста подросток может работать в Украине?

– Согласно ст. 188 КЗоТа (Кодекс законов о Работе – весь кодекс читайте по ссылке) подросток может работать с 16 лет. Естественно это относится только к тем кого оформили официально.

А если мне всего 13 лет могу ли я работать, надо как то помочь маме?

– Согласно той-же 188 статье КЗоТ, по закону – нет. На работу, в порядке исключения могут взять с 15 лет (если есть письменное разрешение родителей или опекунов). Также, могут взять и 14-летнего, в свободное от учебы время – т. е. во время каникул. Однако, на практике как видно даже по отзывам в нашей бизнес-школе работают и 12-летние. Причем без какого либо оформления и часто на совершенно плохих условиях. Т. е по факту можете. По той же ссылке есть список работ, часть из которых доступна всем. Допустим продажи косметики особо не напрягают девочек, а тем не менее приносят деньги в семью, в отличие от землекопательных работ для парней. В 12 лет это так и называют «помогать маме», т. е. официально работает мама, а дети помогают. Это крайне нежелательно, потому как нужно учиться и развиваться. Одно «но» – если дома банально нечего есть... то, выбор, в общем то небогатый.

Есть какие-то дополнительные требования для подростков?

– По ст. 191 подростков берут на работу только после медицинского осмотра... Однако это только по статье, по факту обычно никто этого, к сожалению не делает.

Какие виды работ запрещены подросткам?

– Смотрим ст. 190 и 192. Там сказано что вас не имеют право привлекать к работам с опасными условиями (химия, шум и пр.), к работе в ночное время, на выходных, а также к подземным работам. Кроме этого запрещены внеурочные работы, а также поднятие и перемещение тяжестей, масса которых превышает установленные нормы (при кратковременной работе парней и девушек в возрасте 14 лет – 5 и 2,5 кг соответственно, 15 лет– 12 та 6 кг, 16 лет– 14 и 7 кг, в 17 лет– 16 и 8. При длительной работе все нормы

еще на 2–3 кг меньше. Однако, все это счастье доступно только если вы оформлены официально, если же вас взяли по знакомству... то часто работодатели пользуются этим и работа превращается в добровольное рабство.

Какие права имеют подростки?

– Прав тот, кто имеет больше прав, зачастую все ваши права остаются на бумаге, а по факту часто и взрослым людям ставят ультимативные условия чтобы сэкономить фирме денег за счет вашего здоровья и прочее. Впрочем, для общего развития посмотрим закон:

- У вас есть право на короткий рабочий день. В возрасте от 14 до 15 лет – 24 часа в неделю. Если вам от 16 до 18 лет – 36 часов в неделю. Статьи 193, 51. При этом оплата как за полный рабочий день. Теперь понимаете почему Вас не хотят оформлять официально?

- Кроме этого вы можете брать отпуск размером в месяц в удобное для вас время. Да это же мечта любого взрослого! К сожалению опять же, существует в основном на бумаге. – ст. 195.

Меня могут просто так уволить?

– Вас могут уволить только с согласия районной или городской комиссии по правам несовершеннолетних. Смотрите ст. 198, это теория. На практике, если вас даже взяли официально, в один неудачный день к вам приходит шеф и вежливо просит написать заявление на увольнение по собственному желанию... задним числом. А если будете напоминать про свои права – он вам расскажет зачем его фирма кормит юриста. Мы живем в несовершенном мире. Однако – волков боятся, сидеть без денег и на жизнь жаловаться.

Следите за новостями в нашей бизнес-школе, регистрируйтесь на сайте. Учитесь, развивайтесь – работайте. И – не давайте себя обудрить (<http://pereval.org/blogi-o-raznom/article-user/72-aleksej-skurikhin/12-karera-i-razvitiie/367-zakon-pro-rabotu-podrostkov-v-ukraine>). – 2013. – 11.09).